

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

**SOCIĀLĀ PEDAGOGA UN KLASES AUDZINĀTĀJA
SADARBĪBA MAZĀKUMTAUTĪBAS SKOLAS
SKOLĒNU INTEGRĀCIJAS SEKMĒŠANAI
SABIEDRĪBĀ**

DIPLOMDARBS

Autore: **Anastasija Gapejeva**

Stud. apl. Nr.: ag11144

Darba vadītāja: Dr.paed., profesore Ilze Ivanova

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

Diplomdarba mērķis ir izpētīt sociāla pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas mazākumtautības skolas skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā. Mērķa sasniegšanai formulēti šādi uzdevumi: analizēt teorētisko literatūru par pētāmo problēmu; veikt pētījumu par integrācijas procesiem mazākumtautības skolā; analizēt integrācijas procesu Latvijā; raksturot sociāla pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas audzēkņu integrācijas sabiedrībā; izveidot sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības programmu skolēnu kopīgai darbībai integrācijas sabiedrībā sekmēšanai.

Apzinoties mūsdienu sabiedrības attīstības daudzveidību un dinamiku, mazākumtautību skolēnu integrācija sabiedrībā no pedagoģiskā procesa aspektiem ir īpaši aktuāla un nozīmīga problēma. Skolēna personības attīstība norit noteiktā sociālā, kultūrvēsturiskā vidē un saskarsmē ar citiem. Skolas prioritātes uzdevums ir dot skolēniem zināšanas, sekmēt lojalitātes veidošanos pret valsti, integrācijas prasmju apguvi, lai sekmīgi dzīvotu un strādātu mūsdienu sabiedrībā.

Atslēgvārdi: integrācija, mazākumtautību skola, sadarbība.

ANNOTATION

The aim of the work is to explore the possibilities of cooperation of social pedagogue and class teacher to promote the integration process of minority school pupils into the society. To succeed the aim, the following tasks were defined: to analyze theoretical literature about the research problem; to analyze the integration process in Latvia; to describe the possibilities of cooperation of social pedagogue and class teacher to promote the integration of minority school pupils into the society.

Being aware of the diverse development and dynamics of society, minority school students integration in society from the point of pedagogical process is acute and essential issue. Pupils personal development take place in a certain social, cultural and historical environment and in contact with others. Priority task of the school is to equip pupils with knowledge, teach them to be loyal for the country and to gain integration skills to able to live and work in the modern society.

Keywords: cooperation, integration, minority school.

SATURS

Ievads.....	- 5 -
1. Integrācijas jēdziena būtība	- 7 -
2. Integrācijas situācijas analīze Latvijā.....	- 11 -
3. Mazākumtautības skolas sociālā pedagoga un klases audzinātāja sadarbības iespējas skolēnu integrācijai sabiedrībā	- 18 -
4. Skolēnu izpratnes par integrācijas procesu izpēte un analīze.....	- 25 -
5. Sociālpedagoģiskās darbības programma, tās aprobācija un iegūto rezultātu analīze	- 28 -
5.1. Sociālā pedagoga un klases audzinātāja sadarbības izpēte un analīze.....	- 29 -
5.2. Sociāla pedagoga intervijas analīze.....	- 31 -
5.3. Klases audzinātāju anketēšanas izpēte un analīze.....	- 34 -
5.4. Audzēkņu vecāku anketēšanas analīze.....	- 36 -
5.5. Audzēkņu pārrunu analīze.....	- 40 -
5.6. Pasākuma organizācija un tā realizēšana.....	- 42 -
5.7. Skolēnu un viņu vecāku anketēšanas analīze.....	- 46 -
Nobeigums.....	- 48 -
Izmantotā literatūra un avoti.....	- 50 -
Pielikumi.....	- 52 -
1. pielikums Anketas paraugs klases audzinātājiem.....	- 53 -
2. pielikums Anketas paraugs audzēkņu vecākiem	- 55 -
3. pielikums Pārrunu protokola paraugs 9a. un 9b. klasēm	- 56 -
4. pielikums Oficiāla piekrišana intervijai.....	- 57 -
5. pielikums Sociāla pedagoga intervijas jautājumu paraugs	- 58 -
6.pielikums Pasākumu protokols.....	- 59 -
7.pielikums Anketa skolēniem un viņu vecākiem	- 60 -
8.pielikums Anketa skolēniem	- 61 -

IEVADS

Integrācijas process ir svarīgs un sarežģīts jautājums katrā valstī. Integrācijas procesu ietekmē politiskā iekārta, vēsturiskie notikumi, kultūras bāze, etniskā struktūra. Mūsdienās integrācijas mērķis ir izveidot demokrātisku, saliedētu pilsonisku sabiedrību, kas balstās uz kopīgam pamatvērtībām.

Mazākumtautības ir tradicionāla Latvijas sabiedrības daļa. Tās paaudzēm ilgi dzīvojušas Latvijā, kas uzskata sevi par piederīgām Latvijas valstij un sabiedrībai, vienlaikus saglabājot savu atšķirīgo, nacionāli kulturālo identitāti. Tās ir neatņemama Latvijas daļa, to dažādība bagātina Latvijas kultūru. Nacionālās identitātes un integrācijas politikai jāveicina sabiedrību atvērtai pret mazākumtautību pienesumu, jāstiprina to piederība Latvijai.

Sabiedrības integrācijas jomā ikviens indivīds ir brīvs un tiesīgs izvēlēties savu identitātes veidošanās taktiku. Jebkura izvēle ir brīvprātīga un tiek respektēta. Valsts pienākums ir mijiedarboties un sadarboties ar visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no viņu izvēles. Latvijas valsts pienākums ir saliedēt sabiedrību uz kopīgo vērtību pamata, veicinot šo procesu demokrātiskiem līdzekļiem.

Būtiska nozīme integrācijas procesā ir izglītībai un valodas attīstībai. Minoritāšu skolās tiek realizēta bilingvāla izglītība, kas sekmē Latvijas pilsoņu veidošanos, valsts valodas apguvi, neaizmirstot par savu etnisko izcelsmi. Latviešu valodas kursi, skolu pāreja uz latviešu valodu (60%/40%) vienota skolu programma, pasākumi, kas veicināja pilsonības iegūšanu, it īpaši jaunajai paaudzei sekmēja integrācijas procesu Latvijā.

Katram cilvēkam ir nozīmīgi izprast procesus un norises apkārtējā pasaulē, noskaidrot savas attiecības ar apkārtējo vidi, veidot pilsonisko pozīciju un atbildības izjūtu un prasmi analizēt notiekošos procesus sabiedrībā jau skolas vecumā. Darba autore ir mācījusies mazākumtautības skolā un uzskata, ka skolēniem ir problēma ar integrēšanos sabiedrībā. Skolēni nav informēti par dažādām iespējām integrēties sabiedrībā. Skolēniem trūkst motivācijas darboties šajā jautājumā. Līdz ar to autore uzskata, ka ir jāizpēta, kā pedagogi darbojas integrācijas procesa sekmēšanā un kādas ir pedagogu sadarbības iespējas, lai vecinātu skolēna integrēšanos sabiedrībā.

Skolā darbojas arī sociālais pedagogs, kas veic noteiktas funkcijas. Līdz ar to sociālajam pedagogam ir iespēja sadarboties ar klašu audzinātājiem ne tikai sociālo problēmu risināšanā, bet rūpīgāk un labāk iepazīt skolēnus, lai skolā varētu veidot vienotu mērķtiecīgu darbību integrācijas sekmēšanai, kas vērsta uz savstarpējo sadarbību un sapratni, kurā aktīvi iesaistās arī audzēkņu ģimenes.

Darba mērķis ir izpētīt sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas mazākumtautības skolas skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā

Darba uzdevumi:

- analizēt teorētisko literatūru par pētāmo problēmu;
- analizēt integrācijas procesu Latvijā;
- raksturot sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas audzēkņu integrācijas sabiedrībā sekmēšanā;
- veikt pētījumu par integrācijas procesu mazākumtautības skolā;
- izveidot sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības programmu skolēnu kopīgai darbībai integrācijas sabiedrībā sekmēšanai;

Pētījuma jautājums:

Kādas sadarbības iespējas izmanto sociālais pedagogs sadarbībai ar klases audzinātājiem, lai sekmētu mazākumtautības skolas skolēnu integrāciju sabiedrībā?

Pētījuma metodes:

- literatūras analīze;
- dokumentu analīze;
- anketēšana;
- intervija;
- pārrunas;
- pedagoģiskā modelēšana.

Pētījuma bāze:

Rīgas X.vidusskola un Rīgas X2 vidusskola.

Diplomdarba struktūra: anotācija, ievads, piecas nodaļas, nobeigums, izmantotās literatūras saraksts ar 27 avotiem, 8 pielikumi.

1. INTEGRĀCIJAS JĒDZIENA BŪTĪBA

Gandrīz katrā sociālo zinātņu nozarē un apakšnozare ir savi specifiski termini, kuru izpratne ir nepieciešama, lai iegūtu priekšstatu par attiecīgo tēmu, šajā gadījumā – par integrāciju.

Valodniecības pamat terminu skaidrojošā vārdnīca integrāciju skaidro, kā "valsts iedzīvotāju konsolidēšanās, minoritāšu iekļaušanās sabiedrībā, pieņemot tās normas, vērtības, uzskatus, pārliecību un apgūstot valsts valodu, vienlaikus saglabājot savu valodu un kultūru" [21].

Svešvārdu vārdnīca definē integrāciju, kā atsevišķu objektu apvienošana vienā veselumā, sistēmā. Integrāciju raksturo: cieša saistība, nedalāmība, veselums, iesaistīšana kādā kopumā vai/jeb veselumā, elementu apvienošana [5].

Līdzīgu viedokli izsaka Vēbers un Aizsila, uzskatot, ka integrācija nozīmē veselā veidošanos no sastāvdaļām, kas savstarpēji ietekmējas un papildina cita citu [22].

Diass skaidro integrāciju kā atsevišķu objektu apvienošanu vienā veselumā, sistēmā vai arī kā iekļaušanos kādā sistēmā [10].

Savukārt Brolišs definē integrāciju kā daļu (valstu, tautu) savienošanos, sakļaušanos, savstarpēju iekļaušanos citai citā, vispirms politisku sakļaušanās, sabiedrisko vērtību un attieksmju „sakušanu” vienā vienībā, valstu un tautu starpnacionālā (vai starptautiskā) sistēmā, lai veicinātu, paātrinātu un savstarpēji regulētu globālā internacionalizācijas procesa norisi, savstarpēji bagātinātos, radot nosacījumus maksimālai sabiedrības, tautu materiālajai un garīgajai izaugsmei [9].

Turpretim Poga raksturo integrāciju kā pretrunīgu, daudzveidīgu un daudzpusīgu parādību, kā arī kā nacionālo procesu pašrealizācijas veidu un katra cilvēka dabisko nepieciešamību saistīties ar ārējo pasauli. Cilvēkam savā darbībā ne tikai jāizzina un jāpielāgojas ārējiem apstākļiem, bet arī mērķtiecīgi tie jāmaina un jāuzlabo, veidojot harmoniskas attiecības starp sevi un apkārtējo vidi, rezultātā fiksējot noturīgas izmaiņas arī savā iekšējā pasaulē [12].

Mūsdienas sabiedrības attīstība ir daudzveidīga un dinamiska un īpaši aktuāla problēma ir integrācija pedagoģiskajā procesā. Skolēna personības attīstība norit noteiktā sociālā, kultūrvēsturiskā vidē un saskarsmē ar citiem [11].

Līdz ar to mūsdienās integrācijas mērķis ir izveidot demokrātisku, saliedētu pilsonisku sabiedrību, kas balstās uz kopīgam pamatvērtībām. Katram indivīdam ir svarīgi izprast procesus un norises, veidot prasmi analizēt notiekošos procesus sabiedrībā un prast tos ietekmēt integrējoties sabiedrībā.

Grūti noteikt vienīgo un pareizo integrācijas skaidrojumu, jo vēl var nodalīt vairākus integrācijas veidus, tādus, ka sociāla, politiska, ekonomika integrācija, uzņēmuma, datu integrācija, u.c. Katrs veids nosaka savu struktūru, mērķi un uzdevumus.

Sociāla integrācija ir process, kura mērķis ir nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajām personām nodrošināt iespējas, pakalpojumus un resursus, kuri nepieciešami, lai pilnvērtīgi piedalītos sabiedrības ekonomiskā, sociālā un kultūras dzīvē, uzlabojot dzīves līmeni un labklājību, kā arī lielākas līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanā un pieejamību personas pamat tiesībām [26].

Sociāla integrācija it kā iekļauj personu sabiedrība, lai viņa būtu kopā ar citiem sabiedrības dalībniekiem, neskatoties uz atšķirībām. Sociāla integrācija veido saiti starp indivīdiem un sabiedrību.

Latvijā pastāv sociālās integrācijas valsts aģentūra (SIVA) Labklājības ministrijā. SIVA mērķis ir veicināt cilvēku ar invaliditāti un personu ar funkcionāliem traucējumiem sociālo integrāciju, nodrošināt iespēju saņemt profesionālo rehabilitāciju un iegūt profesionālo vidējo vai pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Cilvēkiem ar invaliditāti un cilvēkiem ar prognozējamo invaliditāti sniedzam profesionālās un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, veicam veselības uzlabošanu vai nostiprināšanu, sekmējam dzīves kvalitātes paaugstināšanu un nodrošinām saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas [20].

Minoritāšu jauniešu integrācija ir aplūkota un analizēta kompleksi, izdalot trīs integrācijas dimensijas: nostādņu, strukturālā un funkcionālā integrācija [12].

Strukturālā integrācija. Tās izpētē ir izmantotas jaunāko politiskās līdzdalības teoriju atziņas, saskaņā ar kurām arvien samazinās tradicionālo politisko organizāciju loma, bet pieaug jauna veida sociālās aktivitātes, kurām raksturīgas, pirmkārt, tādas politiskās līdzdalības formas kā demonstrācijas, nesankcionēti streiki, otrkārt, līdzdalības pieaugums jaunajās sociālajās kustībās, kuru uzmanības centrā ir grupu interešu pārstāvniecība, cilvēktiesību aizsardzība [12].

Funkcionālā integrācija. Šī integrācijas dimensija attiecas uz spēju veidot saskarsmi ar citiem. Funkcionālā integrācija tiek definēta kā spēja pārvaldīt latviešu valodu. Lai indivīds spētu sekmīgi darboties valsts publiskajā telpā, viņam ir jāzina valsts valoda. Funkcionālās integrācijas analīzē uzmanība ir pievērsta attieksmei pret latviešu valodu, nosakot tās apguves un lietošanas paradumus un pieredzi. Šo jautājumu izpētē, pirmkārt, lietderīgi ir izmantot K. Beikera izstrādātās otrās valodas apguves motivācijas teoriju. Iemeslus, kāpēc tiek apgūta otrā valoda, autors daļa divās grupās: integratīvā un instrumentālā motivācija. Instrumentālā jeb noderības motivācija, kad valodas apguve notiek sev vajadzīgiem, nepieciešamiem mērķiem. Šo motivāciju veido utilitāri mērķi – lai nezaudētu darbu, lai paplašinātu savas iespējas darba tirgū, lai nokārtotu latviešu valodas atestāciju, lai iegūtu Latvijas pilsonību. Integratīvā

motivācija atklāj indivīda vēlēšanos identificēties ar citu lingvistisku grupu, veidot ciešas attiecības ar šīs grupas locekļiem [6].

Nostādņu integrācija. Šo integrācijas dimensiju var raksturot kā piederības pakāpi kādai etniskai grupai vai kopienai, kas ietekmē indivīda attieksmju veidošanos un uzvedību. Nostādņu integrācija paredz arī kopīgu grupas pilsonisko vērtību sistēmu. Tās analīze balstās uz ‘nostādņu hierarhijas’ un ‘nostādņu struktūras’ izpēti, pamatojoties uz K. Janga (Young, 1977) un P.A. Sabatjē (Sabatier, 1993) atziņām. Jangs pievēršas jautājumam par to, kā veidojas sociālā uztvere, priekšstati, darbības modeļi. Autors uzskata, ka attieksmes ir hierarhiski sakārtotas. Hierarhijas virsotnē ir indivīda vispārējie sociālās realitātes uztveres principi, tad seko attieksmes, ar kuru palīdzību tā tiek sakārtota, visbeidzot – viedokļi, kas veidojas ikdienas saskarsmē ar sociālo realitāti [12].

Darba autore atzīmē, ka katra no integrācijas nostādnēm atspoguļo tās īpašās funkcijas, kas pieder tieši katrai no nostādnēm. Būt piederīgam kādai no sabiedrības struktūrai, grupai, zināt valsts valodu un būt piederīgam savai etniskai grupai, ir svarīgi katram indivīdam.

Integrācijas mērķis ir veidot kopumu un veselumu, kurā indivīds būs vērtība, nesakātojoties uz tā indivīda atšķirībām. Integrācijas nav iedomājama arī bez valsts politisko spēku atbalsta un aktīvas līdzdalības. Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas sabiedrības integrācijas politika ir bijis viens no vadošajiem jautājumiem valsts iekšpolitikā. Piecdesmit padomju varas gadi ir atstājuši spēcīgu ietekmi uz Latvijas sociālo, demogrāfisko un ekonomisko attīstību [8].

Latvijas Cilvēktiesību Centrs raksta, ka sabiedrības integrācijas procesa veicināšana ir viena no galvenajām LCC prioritātēm. Savas kompetences ietvaros LCC galvenokārt pievērš uzmanību ar minoritāšu tiesībām saistītiem jautājumiem, tādiem kā valodas tiesības, pilsonība un pilsoniskā līdzdalība. Sociālā integrācija ir mērķtiecīga sociāla darbība, kuras mērķis ir panākt sociālo vienotību, saglabāt sabiedrību kā vienotu veselumu, palīdzot iekļauties sabiedrībā visām personām (personu kopām), arī tām, kuras no sabiedrības izstumtas vai attālinājušās, lai katrs izjustu savu nozīmīgo lomu sabiedrībā. Sociālās identitātes teorija aplūko individuāli psiholoģiskus procesus, lai izskaidrotu attiecības starp dažādām grupām. Galvenā tēze – cilvēkiem ir ļoti svarīgi uzturēt pozitīvu sociālo identitāti, kuras daļa ir arī piederība dažādām grupām. Tāpēc viņi parasti ir labās domās par sevi un grupām, kurām pieder, un tas savukārt lielā mērā ietekmē attiecības ar citām grupām. Ja salīdzinājumā ar citām grupām sava grupa nešķiet labāka un indivīds joprojām ar šo grupu identificējas, viņš meklē veidus, kā uzturēt savas grupas pārkuma izjūtu, piemēram, pastiprināti izrādot uzticību savai grupai, veidojot negatīvu attieksmi pret citām grupām vai diskriminējot tās [23].

Ņemot vērā dažādo autoru viedokli un nostādnes politiskajā literatūrā, autore integrāciju definē kā procesu, kas veido vairāku uzdevumu realizēšanu ar mērķi savienot atšķirīgus indivīdus, grupas vienā kopienā, vienā veselumā un tālāk sadarboties kopā, vienā virzībā.

Lai iegūtu priekšstatu par integrāciju Latvijā un ko varētu darīt skola, autore nākamajā sadaļā analizē reālo situāciju Latvijā.

2. INTEGRĀCIJAS SITUĀCIJAS ANALĪZE LATVIJĀ

Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas sabiedrības integrācijas politika ir bijis viens no vadošajiem jautājumiem valsts iekšpolitikā. Pēc Otrā pasaules kara Padomju Savienības īstenotās politikas rezultātā Latvijas teritorijā gan brīvprātīgi, gan piespiedu kārtā iebrāuca aptuveni 1,5 miljoni cilvēku no dažādiem Padomju Savienības reģioniem. Aptuveni puse no tiem palika uz dzīvi Latvijā. Tas radīja būtiskas izmaiņas etniskajā situācijā. 1989. gadā latviešu skaits Latvijā bija sarucis līdz 52% (salīdzinājumā ar 1935. gadu, kad latviešu skaits bija 77%). Cilvēki sāka dalīties etniskajās grupās. Sāka veidoties dažādas problēmas etnisko grupu savstarpējās saskarsmes, attieksmēs, integrācijas procesa norisē. 2001. gada 6. februārī valdība pieņēma Valsts programmu "Sabiedrības integrācija Latvijā", kurā noteikts, ka sabiedrības integrācija nozīmē indivīdu un grupu savstarpēju saprašanos un sadarbību kopīgā valstī. Sabiedrības integrācijas pamats ir lojalitāte pret Latvijas valsti, apziņa, ka ikviena indivīda nākotne un personīgā labklājība ir cieši saistīta ar Latvijas valsts nākotni, tās stabilitāti un drošību. Tās pamats ir gatavība labprātīgi pieņemt latviešu valodu kā valsts valodu, cieņa pret latviešu un Latvijā dzīvojošo mazākumtautību valodu un kultūru. Integrācijas mērķis ir izveidot demokrātisku, saliedētu pilsonisku sabiedrību, kas balstās uz kopīgām pamatvērtībām. Viena no šīm pamatvērtībām ir neatkarīga, demokrātiska Latvijas valsts. Integrācijas uzdevums ir palīdzēt Latvijā dzīvojošiem un lojāliem iedzīvotājiem izprast savas perspektīvas Latvijā, panākt, lai visi Latvijā dzīvojošie apzinās, ka mums ir vajadzīga kopīga valsts, ka tikai kopīgi spēsim celt labklājības un drošības līmeni, ka ikviens cilvēks ar savām zināšanām, uzņēmību un labo gribu ir vajadzīgs Latvijas sabiedrības attīstībai. Programmas galīgais variants tapa kā politiskā kompromisa rezultāts. Lai dokuments būtu pieņemams visiem politiskajiem spēkiem, vienā dokumentā apvieno gan sarežģītos un strīdīgos etniskos jautājumus - pilsonību, valodu un izglītību, gan sociālo un reģionālo integrāciju. Programma ir spēkā līdz pat 2011. gada oktobrim, kad to aizstāj jaunās Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018. gadam [3].

Galvenais uzsvars koncepcijā likts uz pilsonisko (politisko), sociālo un humanitārās ievirzes (izglītība, valoda, kultūra) integrāciju. Tā dod iespēju izvirzīt projektus ar mērķi palīdzēt tiem, kuri vēlas labvēlīgi integrēties sabiedrībā. Tiek izveidoti sabiedrības integrācijas palīgfondi un centri.

Sabiedrības integrācijas fonds (SIF) ir publisks nodibinājums, kas izveidots 2001. gadā saskaņā ar likumu, kuru saeima ir pieņēmusi un valsts prezidents izsludina. Sabiedrības integrācijas fonda likums nosaka Sabiedrības integrācijas fonda izveidošanas, pārvaldīšanas un uzraudzības, kā arī līdzekļu uzkrāšanas un izlietošanas kārtību. Fonda mērķis ir atbilstoši

attīstības plānošanas dokumentiem finansiāli atbalstīt un veicināt sabiedrības integrāciju. Fonds atbalsta arī publiskā un nevalstiskā sektora attīstības programmu un projektu īstenošanu. Uzdevumi ir piesaistīt, uzkrāt, pārvaldīt līdzekļus un sadalīt tos sabiedrības integrācijas un publiskā un nevalstiskā sektora attīstības projektu īstenošanai, noteikt kritērijus un izstrādāt pamatprincipus sabiedrības integrācijas un publiskā un nevalstiskā sektora attīstības projektu izvērtēšanai, u.c. [19].

Kopš 2002.gada SIF pasniedz Sabiedrības vienotības balvu – godalgu cilvēkam vai organizācijai, kas pelnījusi pateicību par savu darbu sabiedrības integrācijas jomā. Sabiedrības vienotības balvas pasniegšanas ceremonijā sabiedrībai ir iespējas uzzināt par cilvēkiem, kas palīdz citiem justies piederīgiem mūsu daudzveidīgajā sabiedrībā un nodrošina vienādas iespējas ikvienam tās indivīdam. Balva var tikt piešķirta gan par veikumu etniskajā, gan sociālajā integrācijā. Balvas potenciālie laureāti netiek ierobežoti arī pēc darbības mēroga. Par diviem gadiem Sabiedrības vienotības balvu ir saņēmuši vairāk kā 30 cilvēki un organizācijas.

Kopš 2008.gada SIF popularizē Labas gribas memorandu. Memorands aicina organizācijas un privātpersonas būt iecietīgiem, pieņemt un cienīt dažādību, nepieļaut diskrimināciju un nevienlīdzīgu attieksmi, kopumā veicinot vienotas un iecietīgas sabiedrības veidošanu. Labas gribas memorandam var pievienoties pasākumos un tiešsaistē SIF mājas lapā [19].

Labas gribas memorands var rast mazākumtautību cilvēkiem velmi piedalīties tajā projektā, līdz ar ko arī veidosies integrācija sabiedrībā. Ir svarīgi piedalīties un izzināt sabiedrības aktivitātes, pasākumus, likumus, organizācijas, projektus. Tās zināšanas vecinās indivīda pašizglītošanos un sapratni par to, kas notiek valstī.

Kā ir rakstīts Sabiedrības integrācijas fonda mājas lapā: „Vienotas un tolerantas Latvijas sabiedrības veidošana ir viens no Sabiedrības integrācijas fonda darbības mērķiem jau vairākus gadus. Latvijas sabiedrība kļūst arvien dažādāka; mēs sev līdzās sastopam cilvēkus ar citu ādas krāsu, dzimto valodu, kultūru, reliģisko pārliecību vai citām atšķirīgām pazīmēm” [19].

Tādi mērķi atspoguļo gribu un spēju palīdzēt cilvēkiem justies sabiedrībā par saviem. SIF savieno cilvēkus, ar mērķi taisīt labus darbus un veidot labu attiecību priekš cilvēkiem, kuri atšķiras.

Pilsonība ir personas noturīga tiesiska saikne ar Latvijas valsti, kas nodrošina pilnvērtīgu politisko līdzdalību valstī notiekošajos procesos. Statistikas dati 2014. gadā liecina, ka vairāk kā 83% Latvijas iedzīvotāju ir Latvijas pilsonība. Latvija ir pieņēmusi visus nepieciešamos tiesību aktus, kas saistīti ar naturalizāciju un pilsoņu tiesībām, kā arī nodrošina šo tiesību aktu taisnīgu un objektīvu īstenošanu. Pilsonība dod iespēju būt līdzdalībniekam valsts laukā, dod spēju gūt piederību savam valstīm un ieņemt vietu sabiedrības kopumā [18].

Autore atzīmē, ka Latvijas Satversme un likumdošana nosaka un garantē tiesības personām, kas pieder pie mazākumtautībām, saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras identitāti. Humānas integrācijas centrā ir jābūt cilvēkam ar savām interesēm un vajadzībām, iecerēm, mērķiem un vērtībām.

Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs (SKDS) 2014.gada maijā un jūnijā veica mazākumtautību Latvijas iedzīvotāju (t.i., Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju vecumā no 18 gadiem, kuri pēc tautības nav latvieši) aptauju. Respondentiem tika lūgts novērtēt savu teritoriālo piederību, atzīmēt identitāti veidojošos faktorus, raksturot, cik lielā mērā viņi sevi uzskata par Latvijas patriotiem, paust savu attieksmi pret vairākiem lojalitāti un patriotismu raksturojošiem apgalvojumiem, kā arī norādīt, cik bieži viņi kontaktējas ar latviešiem [17].

Jāiebilst, ka savai dzīvesvietai (ciemam/pagastam/novadam/pilsētai) Rīgā (58%) un citās pilsētās (56%) dzīvojošie „ļoti cieši piederīgi” jūtas biežāk nekā respondenti lauku apvidos (51%).

Pētījuma rezultāti liecina, ka aptaujāto identitāti galvenokārt veido ģimene. Atbildot uz jautājumu „Ko no šeit uzskaitītā Jūs uzskatāt par vissvarīgāko, kas Jums pašam/ai nosaka/definē, kas Jūs esat”, 85% respondentu izvēlējās atbildi „mana ģimene”. Turklāt, jāpiebilst, ka vēl 7% šo izvēlējās kā otro svarīgāko.

Raksturojot mazākumtautību iedzīvotāju atbildes sociāldemogrāfiskajās grupās, jāatzīmē, ka biežāk nekā caurmērā sevi par Latvijas patriotiem atzinuši tie, kuriem ir 65 gadi vai vairāk. Šie aptaujāties ir LR pilsoņi, kuri ģimenē galvenokārt runā latviešu valodā, ar vidēji augstiem vai augstiem ienākumiem, kuri dzīvo Rīgā un Vidzemē.

Salīdzinot pēdējo sešu gadu laikā veiktu aptauju rezultātus, var secināt, ka palielinās to mazākumtautību iedzīvotāju īpatsvars, kuri piekrituši apgalvojumam „es lepojos ar to, ka esmu Latvijas pilsonis/ iedzīvotājs” – ja 2009.gadā tam piekrita 35%, tad 2014.gadā jau 58% respondentu.

Trīs no četriem mazākumtautību iedzīvotājiem (75%) atbildēja, ka ikdienas saskarsmē privātajā dzīvē „katru vai gandrīz katru dienu” sanāk kontaktēties ar latviešiem. „Dažas reizes nedēļā” ar latviešiem kontaktēties sanāk 15% respondentu, 4% izvēlējās atbildi „dažas reizes mēnesī”, 1% dažas reizes gadā, 2% retāk, un pus procents aptaujāto atbildēja, ka privātajā dzīvē nekad nesanāk kontaktēties ar latviešiem.

Biežāk nekā caurmērā to, ka dzīvē „katru vai gandrīz katru dienu” sanāk kontaktēties ar latviešiem, atzīmēja aptaujātie vecumā no 18 līdz 34 gadiem un no 45 līdz 64 gadiem, Pierīgā, Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē dzīvojošie, kā arī aptaujātie lauku apvidos.

2014.gada maijā un jūnijā veiktajā aptaujā mazākumtautību Latvijas iedzīvotājiem tika lūgts novērtēt savas latviešu valodas zināšanas. Novērtējot savas latviešu valodas zināšanas,

21% respondentu izvēlējās atbildi „teicami zinu valodu (visu saprotu, brīvi lasu, runāju, rakstu)”, 28% atbildēja, ka „labi zina valodu (kopumā labi saprot, lasa, runā un raksta, kaut arī dažkārt gadās kļūdas)”, un 28% norādīja, ka „apmierinoši zina valodu (spēju sazināties, runājot un rakstot, lai gan ir grūtības un kļūdas)”.

Kopumā aptaujas dati liecina, ka cilvēks jūtas ‘stipri’ piederīgs pie savas dzīvesvietas, kas ir būtisks faktors integrācijas procesā. Tas atļauj izdarīt secinājumu, ka vide, kur indivīds dzīvo, veidojas cilvēku grupa, kurā katrs indivīds ir saistīts ar otru.

Bēnišs rakstīja, ka ar vidi mēs saprotam sociālo attiecību pretišķību struktūras, kurām ir savas normas un tradīcijas, t.i., kuras balstās uz pieradumu un kopīgi sadalītam vērtībām, kuras piederošajiem pie šīs vides ir pašsaprotams, uz kurām var paļauties un kuras tiem ir saistošas. Vide veidojas no arvien atkārtotām darbībām un abpusēju kontroli. Katra vide ir tradicionāla paaudžu garumā [7].

Autore uzskata, ka būtiska nozīme integrācijas procesā ir ģimenei. Ģimene ir tā struktūra, ar kuru katrs indivīds veido savu identitāti. Ja ģimene palīdz iemācīties valsts valodu un motivē to darīt, tad integrācijas process noriet veiksmīgāk. Spēja komunicēt veido augstu pašvērtējumu un pašidentitāti. Ģimenē mācās arī komunicēt ar citiem cilvēkiem, būt iecietīgam pret valsti, sociālo vidi.

Jau Kārlis Ulmanis par ģimenes nozīmi ir teicis sekojoši: „Ģimene ir sargājama, ceļama, viņa jādara labāka, jo no veselīgām ģimenēm sastādās veselīga tauta”. Darba autore pilnīgi piekrīt tādām viedoklim. Ģimene ir tas kopums, kurš ir svarīgs katram cilvēkam un aptaujas pētījuma rezultāti parāda, ka tieši ģimenē veidojas vide integrācijas procesa sekmēšanai. No integrācijas un socializācijas aspektiem ir ļoti nozīmīgi tādi faktori kā: kādā valodā tiek runāts ģimenē, kā tiek sekmēta valsts valodas apguve, kādas ir ģimenes tradīcijas.

Integrācija nav iedomājama bez savas etniskas valodas saglabāšanas un valsts valodas zināšanas. Tāpēc ir nozīmīgi, analizējot integrācijas sekmēšanu Latvijā pievērst uzmanību minoritāšu valodas aizsardzībai un tai pašā reizē valsts valodas apguvei [1].

Latvija garantē mazākumtautībām plašu tiesību apjomu; to nodrošina jau 1991. gadā pieņemtais likums "Par Latvijas nacionālo un etnisko grupu brīvu attīstību un tiesībām uz kultūras autonomiju", ka arī virkne citu tiesību aktu. 1995. gada 1. februāra Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību (turpmāk – Konvencija) ir pirmais Eiropas Padomes (turpmāk – EP) ietvaros izstrādātais tiesību akts, kas nosaka valstu tiesības un pienākumus nacionālo minoritāšu aizsardzības sfērā. Šobrīd Konvenciju ratificējušas 36 EP dalībvalstis. Šī Konvencija ir vērsta uz tādu Eiropas pamatvērtību kā kultūru, reliģiju un valodu dažādību saglabāšanu Eiropā, uzsverot to kā Eiropas kopējās identitātes pazīmi un īpašo vērtību [13].

Termins „mazākumtautības” tiek lietots arī Izglītības likumā, nosakot mazākumtautību izglītības programmu izveidi un saturu, un Valsts valodas likumā, norādot, ka viens no likuma mērķiem ir nodrošināt mazākumtautību pārstāvju iekļaušanos Latvijas sabiedrībā, ievērojot viņu tiesības lietot dzimto vai citas valodas.

Likuma „Par Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību” 2.pants noteic: Latvijas Republika paziņo, ka termins „nacionālās minoritātes”, kas nav definēts Konvencijā, Konvencijas izpratnē nozīmē Latvijas pilsoņus, kuri kultūras, reliģijas vai valodas ziņā atšķiras no latviešiem, paaudzēm ilgi tradicionāli dzīvojuši Latvijā un uzskata sevi par piederīgiem Latvijas valstij un sabiedrībai, vēlas saglabāt un attīstīt savu kultūru, reliģiju vai valodu [14].

Konvencijas mērķis ir aizstāvēt dalībvalstu teritorijā esošās nacionālo minoritāšu tiesības. Konvencijas būtība ir paredzēt valstu pienākumus attiecībā uz nacionālo minoritāšu tiesību aizsardzību, nodrošinot, ka katra nacionālā minoritāte tās var īstenot vienādi, bez diskriminācijas [14].

Vispārējas cilvēktiesību deklarācijas preambulā uzsvērts, ka visiem sabiedrības locekļiem piemītošās pašcieņas, vienlīdzīgu un neatņemamu tiesību atzīšana ir brīvības, taisnīguma un vispārēja miera pamats. Cilvēktiesību necienīšana un nicināšana noved pie barbariskiem aktiem, kas izraisa sašutumu cilvēces apziņā. Tādas pasaules radīšana, kurā cilvēkiem būs vārda un pārliecības brīvība un tie būs brīvi no bailēm un trūkuma, ir pasludināta par cilvēces augstākajiem centieniem. Cilvēktiesības aizsargājamas ar likumu, lai cilvēks nebūtu spiests izmantot galējo līdzekli – sacelšanos pret tirāniju un apspiestību. Jāveicina draudzīgas attiecības starp tautām [24].

Valsts finansēta izglītība Latvijā tiek īstenota septiņās mazākumtautību izglītības programmās: krievu, poļu, ebreju, ukraiņu, igauņu, lietuviešu un baltkrievu [15].

Izglītības likums ir licis stingrus pamatus Latvijas izglītības sistēmai. Tas nodrošina, ka mazākumtautību izglītības programmā ir ietverts gan saturs, kas vajadzīgs tālākai kultūras mantojuma nodošanai, gan latviešu valodas apguve, kas nodrošina sabiedrības integrāciju uz latviešu valodas kā valsts valodas pamata.

2013./2014.gadā mazākumtautību izglītības programmās mācījās 57 640 skolēni, sasniedzot 27,2 % no kopējā skolēnu skaita [18].

Tādējādi, uzmanības lokā nonāk jautājums par dažādo kultūras, etnisko, lingvistisko grupu līdzāspastāvēšanas apstākļiem un mijiedarbību.

Socioloģe Golubeva izsaka viedokli, ka grupām raksturīga tendence veidot pozitīvu paštēlu jeb pašprezentāciju un negatīvu citu grupu prezentāciju, kā rezultātā palielinās konfliktu iespējamība – cita etniska grupa (“viņi”) var tikt uztverta kā draudi “mūsu” kultūrai, drošībai, sociālajām un ekonomiskajām interesēm [25].

Cilvēki ātri pierod pie vides, kur viņi darbojās, pavada brīvo laiku un dzīvo. Viss jauns var biedēt un veidot šaubas par jaunas virzības izziņu. Integrējoties sabiedrībā jāpārzina tās sabiedrības kultūra un valoda, jo tad cilvēks var sazināties un justies piederīgs tai sabiedrībai. Autore uzskata, ka integrācijas procesa sekmīgai norisei sabiedrībā būtiska nozīme ir valodas prasmei un tās izmantošanai ikdienā.

Nacionālo minoritāšu skolēni apgūst valsts valodu, jo latviešu valoda ir vienīgā oficiālā valsts valoda, un Latvija ir vienīgā valsts pasaulē, kur latviešu valoda var attīstīties un pildīt savas funkcijas. Ņemot vērā politiskos un demogrāfiskos procesus reģionā, Latvija ir viena no tām valstīm, kur konsekventa valodas politikas principu ieviešana ir būtiska valodas saglabāšanai.

No 1996. līdz 2014. gada pirmajai pusei LVA organizētajosursos kursos latviešu valodas prasmi profesionālo pienākumu veikšanai pilnveidojuši aptuveni 13 000 pedagogi. No 2003. - 2009. gadam Sabiedrības integrācijas fonds īstenoja valsts budžeta finansētu programmu "Latviešu valodas apguve pieaugušajiem". Programmas ietvaros pavisam tika atbalstīti 170 projekti, sniedzot iespēju latviešu valodas kursus apmeklēt vairāk nekā 17 000 personām. 2012. gadā programma tika atsākta un 2012./2013. mācību gadā Sabiedrības integrācijas fonda īstenojās programmas „Latviešu valodas apguve pieaugušajiem 2012” tika nodrošināta latviešu valodas apmācība 1 625 personām. Būtisks ieguldījums valsts valodas zināšanu apgūvē un pilnveidošanā tiek nodrošināts arī ar Nodarbinātības valsts aģentūras organizēto latviešu valodas kursu palīdzību [18].

Viens no Latvijas Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam minētajiem rīcības virzieniem ir veicināt daudz valodīgās personības attīstību, gan apgūstot svešvalodas, gan arī sekmējot dzimtās valodas un valsts valodas apguvi. Etniskās kultūras un valodu apguvei ir nozīmīga loma skolēna personības izaugsmē un vispārējās izglītības programmas apgūvē, kas līdztekus jau iepriekš sasniegtajam izglītības jomā Latvijā ir akcentēts arī pamatnostādņēs noteiktajos turpmākās darbības virzienos.

Jau vairākus gadus sabiedrības integrācijas jomā tiek izstrādātas un sekmīgi īstenotas vairākas valsts programmas, ir izveidota sistēma valsts atbalsta sniegšanā mazākumtautībām un to nevalstiskajām organizācijām, lai saglabātu mazākumtautību kultūras mantojumu un identitāti, veicinātu toleranci un starp kultūru dialoga attīstību.

Latviešu valodas aģentūra (LVA) regulāri rīko seminārus, diskusijas un konferences par izglītības jautājumiem, organizē mācību kursus skolotājiem bilingvālajā mācībā, kā arī izstrādā un izdod mācību un mācību metodiskos materiālus. LVA piedāvā arī iespēju bez maksas apmeklēt valodas mācību kursus skolu, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, pedagogiem [3].

Mazākumtautību mācību organizācija ir viena no svarīgākiem pamatiem integrācijas procesā, jo tieši mācību programma ietver saistošu informāciju par valsts kultūru, var sekmēt valodas zināšanas un veikt darbības, kuras ir saistītas ar sabiedrības kopumu [16].

Mācību process mazākumtautību skolā notiek valsts un dzimtajā valodā, atbilstoši Vispārējās izglītības likumam. Tieši skolā veidojas prasmes komunicēt, līdzdarboties, rast interesi par jaunām zināšanām un dalīties ar tiem ar apkārtējiem cilvēkiem, veidot attiecības un prast sadarboties vienam ar otru [16].

Raksturojot indivīda bilingvismu, jāņem vērā konteksts. Komunikācijai nepietiek tikai ar lingvistiskajām iemaņām. Svarīgā ir ne tikai valodas struktūra (leksika, gramatika), bet arī zināšanas par komunikācijas etiķeti. Ir cilvēki, kuru valodas prasme ir ierobežota, bet kas ļoti veiksmīgi spēj sazināties. Citi turpretim apguvuši valodas struktūru, bet neattīstīto sociālas komunikācijas iemaņu dēļ cieš neveiksmi reālajā saziņas procesa [6].

Darba autore, var piebilst, ka vairāku valodu prasmes palīdz ne tikai just sevi droši starp sabiedrības locekļiem, bet arī, aizbraucot ārzemes, gūt iespēju sazināties ar citu nāciju pārstāvjiem.

Viena no nozīmīgākajām integrācijas prasmēm ir prasme dzīvot, mācīties un strādāt daudz kultūru vidē. Viena no raksturīgākajām iezīmēm ir ikviena cilvēka individualitātes respektēšana. Līdz ar to, prasme dzīvot daudz kultūru vidē veido vienlīdzīgu attieksmi un iecietību pret katru indivīdu, neskatoties uz viņu etnisko piederību, sociālo un kultūras līmeni. Sadarbības un komunikācijas prasmes svarīga iezīme ir procesa dalībnieku pārliecība, ka sadarbojoties iespējams efektīvāk izpildīt doto uzdevumu un sasniegt kopīgo mērķi, jo „vairākas galvas ir gudrākas par vienu”. Katram grupas loceklim ir atšķirīgas spējas, zināšanas, pieredze, tāpēc kopējā darbā sasniegtais rezultāts pārsniedz katra atsevišķā indivīda iespējas. Aktīva līdzdalība - diskutēšana, sava viedokļa izklāstīšana, aizstāvēšana un argumentēšana, kā arī atšķirīgu uzskatu respektēšana un kompromisu pieņemšana ir būtiskas prasmes, kas nepieciešamas kopīgu lēmumu pieņemšanā. [13].

Autore secina, ka valstī tiek veikts nozīmīgs darbs valsts valodas apguvē, kas ir nozīmīgs faktors integrācijas procesā. Integrācijas prasmju veidošanās tādu ka prasmju komunicēt, sadzīvot kopā ar citiem, līdzdarboties, veidot attiecības un rast sapratni ar apkārtējiem cilvēkiem ir kļuvis par būtisku uzdevumu ikvienam Latvijas iedzīvotājam.

Autore uzskata, ka skolotājs sadarbībā ar ģimeni un skolas atbalsta personālu var sekmēt jebkura skolēna personības attīstību, lojalitātes veidošanos pret valsti. Lai parādītu skolas dažādās iespējas skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanā, nākošajā paragrāfā autore raksturo sociāla pedagoga un klases audzinātāja sadarbību kā vienu no iespējām šīs problēmas risināšanā.

3. MAZĀKUMTAUTĪBAS SKOLAS SOCIĀLĀ PEDAGOGA UN KLASES AUDZINĀTĀJA SADARBĪBAS IESPĒJAS SKOLĒNU INTEGRĀCIJAI SABIEDRĪBĀ

Katrā skolā nozīmīgu darbu veic sociālais pedagogs un klašu audzinātāji skolēnu personības attīstībā un dažādu problēmu risināšanā. Autore šajā sadaļā raksturos tikai sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanai.

Lai to veiktu, vispirms labi jāpazīst skolēni un viņu ģimenes. Šī ir viena no funkcijām, ko veic gan klases audzinātājs, gan sociālais pedagogs. Izmantojot dažādas pētīšanas metodes, tādas kā sarunas, pārrunas, intervijas, novērojumus, ir iespējams izzināt, kā skolēni izprot integrācijas jēdzienu, kā viņi piedalās dažādos valsts svētkos, cik lojāli ir Latvijai, kā izmanto latviešu valodu, kā pārzina Latvijas vēsturi, kultūru u.t.t. Tas, protams, jā dara koordinēti un saskaņoti, ciešā sadarbībā, lai nedubultotos un ievērotu pētījumu ētiku.

Sadarbībā ar klašu audzinātājiem sociālais pedagogs var organizēt individuālas sarunas ar skolēniem, veikt darbu ar riska grupas audzēkņiem dažādu konfliktu risināšanai klasē, kā arī veikt skolēnu novērošanu. Tādas aktivitātes un pasākumi var veicināt labāku izpratni par skolēniem, viņu attieksmi pret sabiedrību.

Sociālajam pedagogam ir nozīmīgi sadarboties ar klases audzinātāju, jo klases audzinātājs var sniegt visprecīzāko informāciju par skolēnu problēmām- uzvedībā un sekmēs, attieksmēs. Sadarbojoties ar klases audzinātāju, rodas lielākas iespējas atrast tos līdzekļus, ar kuriem var drošāk un precīzāk palīdzēt skolēnam. Sociālais pedagogs var palīdzēt izvēlēties metodes ar kurām bērns, piemēram, var iemācīties kontrolēt savu uzvedību, bet, audzinātājs pārzinot bērnu, var labāk redzēt, kāda metode izmantojama, lai sasniegtu labus rezultātus. Tādā veidā, kopīgi sadarbojoties, var risināt problēmu ātri un efektīvi.

Ne mazāk svarīgi ir izzināt un izpētīt reālo situāciju integrācijas aspektā skolēnu ģimenēs. Turklāt, mūsdienu saspringtajā politiskajā situācijā, tas jāveic ļoti korekti. Balstoties uz šiem pētījumu rezultātiem, klases audzinātājs var veidot kopīgu sadarbības programmu ar sociālo pedagogu izpratnes veidošanai par integrācijas dažādiem aspektiem, attieksmes veidošanai pret latviešu valodas apguvi, lietošanu, latviešu tradīciju un kultūras iepazīšanu. Šajā aspektā ne mazāk svarīga ir klases audzinātāja, sociālā pedagoga un priekšmetu skolotāju sadarbība. Skolēni bieži neapmeklē atsevišķu priekšmetu stundas, jo šo priekšmetu apguve sagādā grūtības. Šeit būtisku ieguldījumu ceļoņu noskaidrošanā var dot tieši sociālais pedagogs.

Sadarbība ar priekšmetu skolotājiem ir ļoti nozīmīga, jo skolotāji redz kāda uzvedība ir skolēniem mācību stundās un kāds bērnam ir mācību līmenis. Piemēram, latviešu valodas skolotājs redz, ka bērnam nepadodas valoda un ir problēmas ar sekmēm. Ja bērnam ir problēmas

ar valsts valodas zināšanām, tas viņam sagādās grūtības integrēties. Valodas barjera var būt iemesls, lai nepiedalītos dažādos pasākumos, kur bērns dzirdēs valsts valodu. Komunikācijas grūtības liegs iespēju piedalīties sabiedriskajā dzīvē, līdz ar to bērns var būt izolēts no sabiedriskās dzīves un var pārtraukt interesēties, kas notiek valstī. Tieši tādēļ ir svarīgi sadarboties ar priekšmetu skolotājiem, jo tā ir iespēja saredzēt problēmu un risināt to agrīnā stadijā.

Viena no problēmām, ar kurām sastopas sociālie pedagogi un klašu audzinātāji ir sadarbība ar skolēnu vecākiem, vecāku zemo ieinteresētības līmeni sadarboties ar skolu. Vecāki galvenokārt meklē palīdzību tikai tad, kad netiek paši galā ar bērna audzināšanu, neattaisnotiem stundu kavējumiem, kas vēlāk izraisa skolēnam problēmas mācībās, uzvedībā un attiecībās ar pedagogiem un vecākiem.

Darbs ar skolēnu vecākiem - individuālas konsultācijas, izglītojošais darbs, mājas apmeklējumi, vecāku sapulču organizēšana, rakstiska vai telefoniska sazināšanās ar vecākiem ir klases audzinātāja un sociālā pedagoga svarīgs sadarbības virziens. Ģimene ir tas kopums, kur bērns dzīvo, ģimenē veidojas bērna uzskati.. Ir īpaši svarīgi gūt labu saskarsmi un sapratni ar skolēnu vecākiem, lai darboties saskaņoti. Bērns pavada mājās vairāk laika, nekā skolā un tieši vecākiem ir uzdevums sekot līdz tam, ko bērns runā, domā un dara. Tieši skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā lielākā daļa atbildības ir jāuzņemas vecākiem. Vecākiem ir jāizrāda interese, kas notiek valstī, kādi pasākumi tiek organizēti mazākumtautību skolēniem, kā iesaistīties projektos kopā ar bērnu. Vecākiem ir jāizrāda interese apgūt valsts valodu. Pasākumi un vecāku ieinteresētība var ne tikai ieinteresēt bērnu par notiekošo sabiedrībā, bet arī saliedēt ģimeni.

Sociālais pedagogs ārpus skolas sadarbojas ar valsts un pašvaldības institūcijām – sociālo dienestu, bāriņtiesu, valsts un pašvaldības policiju, bērnu tiesību aizsardzības centru u. c. pārstāvjiem. Līdz ar to sociālajam pedagogam ir iespēja ne tikai pārrunāt ar bērniem, kādas institūcijas valstī pastāv, bet kā tās sekmē valstiskuma un pilsoniskās identitātes veidošanos.

Sociālais pedagogs klases audzinātājam var palīdzēt, ja:

- skolēns bieži kavē skolu neattaisnotu iemeslu dēļ, līdz ar ko nav informēts par notikumiem un jauniem pasākumiem skolā;
- skolēnam ir sliktas atzīmes latviešu valodā un literatūrā un nav vēlmes apgūt valodu un risināt šo situāciju;
- skolēna uzvedība ir agresīva un provokatīva;
- skolēns naidīgi izturas pret Latvijas tradīcijām, simboliku;
- skolēns ir uzticējies kādu problēmu, kuru nevar vai nedrīkst risināt vienpersoniski, un ir nepieciešama konsultācija;

- skolēns saņem nepietiekamu vecāku atbalstu integrācijas procesa norisē;
- skolēnam nav intereses un motivācijas iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs un pasākumos.

Svarīgi sekot līdzi tam, kādas problēmsituācijas rodas skolēniem. Līdz ar to sociālais pedagogs var risināt problēmu sadarbībā ar klašu audzinātājiem problēmas sākumstadijā.

Bērns atnāk uz skolu ar tām zināšanām, prasmēm un uzvedības modeli, kādu viņš ir apguvis mājās. Skola ir tā vieta, kur viņš iegūst ne tikai zināšanas, bet arī iemaņas un prasmi, kā uzvesties un dzīvot sabiedrībā, kā komunicēt ar apkārtējiem cilvēkiem, kā sadarboties. Skola nav tikai zināšanu krātuve, bet arī sociālās saskarsmes institūcija. Skola ir vieta, kur skolēns apgūst integrācijas prasmes, tādas kā prasme komunicēt, sadarboties ar citiem cilvēkiem, atšķirīgu viedokļu uzklaušana, lojāla attieksme pret citu tautu, etnisko piederību cilvēkiem veidošana.

Sociālajam pedagogam un klases audzinātājam skolā ir jāveic vairākas funkcijas. Viena no šādām funkcijām ir kārtības un disciplīnas prasmju veidošana. Disciplīna bērniem ir kā modelis, kurš palīdz rīkoties adekvāti dažādās situācijās un būt atbildīgam par sevi un savu rīcību. Skola veido modeļa bāzi, ar kuru bērns var saprast, kā rīkoties ārpusskolas. Sociālais pedagogs un klases audzinātājs kontrolē, lai skolēni, lai ievērotu skolas iekšējās kārtības noteikumus. Tā rezultātā skolēniem veidosies sapratne par to, ka pastāv kārtības noteikumi ne tikai skolā, bet arī ģimenē, sabiedrībā, valstī, kas nosacīti ir solis skolēna integrācijas sekmēšanai sabiedrībā.

Lai veicinātu sekmētu skolēnu integrācijas procesu sabiedrībā, sociālam pedagogam un klases audzinātājam svarīga sadarbība ar skolas administrāciju. Skolas administrācija var palīdzēt ne tikai risināt problēmas situācijas, bet arī palīdzēt organizēt tematiskus pasākumus skolas mērogā, kā arī sadarbību ar citām organizācijām, skolām. Lai veicinātu veiksmīgāku sadarbību ar skolas administrāciju, sociālā pedagoga darbībā iekļaujamas sekojošas darbības: piedalīšanās administrācijas sanāksmes, ziņojumi par problēmām skolā, atskaites par padarīto darbu, aptauju veikšana pēc pieprasījuma un to analīze, kas savukārt var tikt izmantota sadarbībai ar klases audzinātājiem.

Klases audzinātājs sadarbībā ar skolas atbalsta komandu, kurā ietilpst arī sociālais pedagogs, plāno un īsteno klases stundas un diskusijas, ārpus stundu aktivitātes, kurās var tikt ietverta tematika par Latvijas valsti, tās tradīcijām, kultūru, attīstību un tā tālāk.

Klases audzinātāja darbība, kurā var iesaistīties arī sociālais pedagogs, var būt arī tieši virzīta kādas aktuālas problēmas risināšanai, šajā gadījumā skolēnu sabiedrībā integrācijas sekmēšanai. Ārpus stundu darbs var būt saistīts ar valsts ģeogrāfisko, jeb vēsturisko izzināšanu, tādā veidā skolēni vairāk uzzinās par valsts notikumiem.

Pārzinot skolēnu īpašības, talantus un intereses var organizēt zīmēšanas konkursus, tradīciju svētkus, runu konkursus u.t.t. Piemēram, ja ir zināms, ka skolēns labi zīmē, piesaistīt viņu uzzīmēt valsts ģerboni, paralēli izzinot, ko ģerbonis nozīmē. Bet, ja skolēnam nepadodas latviešu valodas pareizrakstība, palīdzēt viņam vienkāršākiem uzdevumiem, neformālā atmosfērā.

Sadalot pienākumus klasē, iespējams izveidot uzdevumus katram skolēnam, kuri var būt saistīti ar latviešu valodas nedēļu, dalību olimpiādē, konkursā par Latvijas vēsturi, tradīcijas, kultūru.

Uzdevumi var būt vērsti uz klases kolektīva saliedēšanu, dažādu spēju (mācību, fiziskās, sadarbības un citu spēju) uzlabošanai, darba organizācijas veikšanai, sapratni un cits ne mazāk svarīgs jautājums ir sniegt atbalstu skolēniem sevis un vienaudžu izzināšanā un savstarpējo attiecību veidošanā [27].

Piemēram, pasākums "Tūrisma diena" saliedē klases kolektīvu, attīstīta sociālās prasmes un mērķtiecību. Citi uzdevumi var būt vērsti uz to, kā akcentēt skolēnu prasmi uzņemties atbildību, zināt savas tiesības, sekmēt skolēnu izpratni par sabiedrību, par valodu apguvi, izglītību par tās nozīmi karjeras veidošanā.

Uzdevumu un aktivitāšu dažādība, kas veidota sadarbībā ar sociālo pedagogu un pārējo skolas atbalsta personālu, veicina skolēnus apzināties valstisko un nacionālo piederību, būt sabiedriski aktīviem, rosina izpratni par valsti, sekmē skolēnu latviešu valodas apguvi, integrācijas prasmju veidošanos. Arī tādi pasākumi, kā projekta darbs, zinātniskais darbs, neatkarības dienas svinības, teātru, muzeju un kino apmeklējumi, ekskursijas, u.c. sekmē skolēnu izpratni, par valsts kultūru, valodu un vēsturi. Tie palīdz skolēniem būt aktīviem sabiedriskajā dzīvē un izprast savu piederību valstij.

Svarīgi, lai organizētās aktivitātes un speciāli pielāgotie uzdevumi dotu skolēniem paplašinātu ieskatu par situāciju sabiedrībā, nacionālajām atšķirībām, tradīciju dažādību, integrācijas mērķiem un to nozīmi. Pedagogu kopējs uzdevums ieinteresēt skolēnus darbībai, integrācijai un izziņai.

Lai minētās iespējas tiktu realizētas nepieciešami objektīvie apstākļi un faktori to realizācijai.

Pirmkārt, tā ir mazākumtautību skolēnu, vecāku un skolotāju vēlme un gatavība integrēties Latvijas sabiedrībā, kā arī skolas administrācijas atbalsts sekmēt un atbalstīt integrācijas procesu.

Mūsdienu apstākļos pedagogiem, gan sociālajiem, gan klases audzinātājiem jāpārzina arī menedžmenta teorija, darbības stimulēšanas metodes, mārketinga, rezultātu analīzes metodes (audits), jāprot veidot biznesa plānu. Mērķtiecīgs pedagogs balstās uz garīgām vērtībām un

principiem, kas atspoguļo labo, patieso un godīgo. Sadarbība realizējas saskarsmē – divu vai vairāku cilvēku savstarpējās attiecībās. Pedagoģisko attiecības ir īpašs sabiedrisko attiecību veids. Tā ir savstarpēja atbildība, saikne un atkarība. To raksturo pedagoģiska darba stils [2].

Skolēni ātri reaģē uz jaunumiem, kas parādās ikdienas dzīvē, jaunas tehnoloģijas, jaunas izklaides iespējas, utt. Darbībā ar skolēniem svarīgi saprast, kas viņiem interesē, kādas ir viņu vajadzības, kā labāk sadarboties. Tādēļ jebkura pedagoga darbā svarīga ir pašizglītošanās. Pedagoģiem ir iespējas piedalīties pedagoģu supervīzijās,ursos, konferencēs un semināros, projektos un citās aktivitātēs, lai sevi pilnveidotu.. Katrā darbībā skolēnu var ieinteresēt, jo tad viņš tiks motivēts darbībai, kas veicinās darbības mērķa sasniegšanu. Ikvienam pedagogam, lai sekmētu skolēnu integrācijas procesu, vispirms pašam tas jāizprot, jāizzina, jāatrod ceļu līdz katram skolēnam.

Autore uzskata, ka Baldiņa un Raževas izstrādātās klases audzinātāja prasmju kopas un to izpausmes var tikt attiecinātas arī uz sociālo pedagogu. Ja šādas prasmes piemīt sociālajam pedagogam un klases audzinātājam, tad darbs norit mērķtiecīgi un saskaņoti gan skolā, gan klasē [4].

3.1.tabula

Klases audzinātāja prasmju kopas un to izpausmes

Prasmju kopas	Prasmju izpausmes
Organizatora Vadības	<ul style="list-style-type: none"> • plāno un organizē darbu kopā ar skolēniem; • prot panākt klases kolektīva darbības mērķu sasniegšanu; • prot uzstāties un paust savu viedokli skolēniem, vecākiem, kolēģiem; • prot vadīt pusaudžu personības autonomijas attīstību.
Saskarsmes	<ul style="list-style-type: none"> • prot operatīvi uztvert un reaģē uz pusaudžu psiholoģiskiem stāvokļiem un uzvedību; • empātijas prasme; • ieklausās viedokļos un uzklausā individuāli; • prot savlaicīgi un taisnīgi pieņemt lēmumus.
Sadarbības	<ul style="list-style-type: none"> • prot atrast optimālu veidu mērķu izvirzīšanai kolektīvā; • prot atbalstīt pienākumu sadali mērķa sasniegšanai; • prot novērtēt mācīt pašnovērtēšanu; • prot līdztiesīgi sadarboties.
Analītiskās Konceptuālās	<ul style="list-style-type: none"> • nosaka un formulē pastāvošo un iespējamo problēmu būtību; • prognozē attīstības perspektīvu.

Audzināšanā svarīga ir bērna darbība un aktivitāte, ikdienas vingrinājumi, kas attīsta cilvēkā darba mīlestību un čaklumu. Ušinska skatījumā, īstai audzināšanai jābūt starpniecīgai starp skolu, dzīvi un zinātni. Pedagoga ietekme uz skolēniem ir tas audzinošais spēks, ko nevar aizstāt ne ar kādiem nolikumiem un programmām [22].

Izglītības iestādei, īstenojot vienotu pedagoģisko procesu, ir jāplāno un jārealizē tāda audzināšanas darbība, kas attīsta audzēkņos pozitīvu attieksmi pret sevi, citām personām, sabiedrību, valsti, dabu un darbu. Visi izglītības iestādē strādājošie darbinieki ir atbildīgi par audzināšanas darbību izglītības iestādē, kas ir veiksmīga tikai tad, ja ir mērķtiecīgi organizēta visu pedagoģisko darbinieku un vecāku sadarbība.

Audzinātāja darbības funkcijas ietver dažādus virzienus, kuru realizēšanā var iesaistīties arī sociālais pedagogs, tādus ka: analītiska funkcija, prognozējošā, organizatoriskā un izglītojošā funkcija. Katra funkcija ietver savas īpatnības [4].

3.2. tabula

Klases audzinātāja darba funkcijas

Analītiskā funkcija	<ul style="list-style-type: none"> • analizē pedagoģiskā procesa norisi konkrētajā grupā; • analizē mācību un audzināšanas vidi grupā; • analizē kopīgo grupas attīstības tendenci; • analizē sadarbību ar ģimeni un sabiedrību.
Prognozējošā funkcija	<ul style="list-style-type: none"> • prognozē tuvākus un tālākus pedagoģiskās darbības rezultātus; • prognozē audzēkņu attīstības kvalitatīvās izmaiņas; • prognozē mācību sasniegumu rezultātus, veiksmes un neveiksmes.
Organizatoriskā (koordinējošā) funkcija	<ul style="list-style-type: none"> • organizē ar grupu strādājošo skolotāju komandu; • organizē pašu grupu mācību darbam, sociālajai darbībai; • nodrošina saikni starp administrāciju un grupu, audzēkņu ģimenēm; • koordinē pašpārvaldes institūciju darbu grupā.
Izglītojošā funkcija	<ul style="list-style-type: none"> • izglīto skolotājus par attiecīgās grupas audzēkņu specifiskām iezīmēm; • izglīto audzēkņu vecākus, veicinot ģimeņu pedagoģiskā potenciāla pilnveidi; • pilnveido audzēkņu sociālās prasmes.

Darba autore uzskata, ka sociālais pedagogs sadarbībā ar klases audzinātāju var pievērst lielāku vērību dažādu pasākumu organizēšanai skolas un klases mērogā. Šie pasākumi jāatlasa rūpīgi, lai tie sekmētu skolēna integrācijas procesu sabiedrībā.

Svarīgs priekšnoteikums veiksmīgai sadarbībai ir savstarpējā cieņa un uzticēšanās, tolerance, atzīstot un respektējot dažādus viedokļus, lomas.

Darba autore secina, ka sociālam pedagogam sadarbībā ar klases audzinātāju ir, pirmkārt, iespēja izpētīt un iepazīt skolēnus un viņu vecākus, ģimenes kopumā, lai izzinātu reālo situāciju, kādas problēmas risināmas, kāda palīdzība nepieciešama.

Otrkārt, ir iespēja organizēt un realizēt tematiskus pasākumus par integrācijas būtību un nozīmi, ka arī informatīvos seminārus, diskusijas, sapulces un mācību stundas.

Treškārt, sociālam pedagogam sadarbībā ar klases audzinātāju ir iespēja veikt individuālas sarunas ar skolēniem un viņu vecākiem par integrāciju sabiedrībā, tās nozīmi bērna dzīvē.

Ceturtkārt, ir iespēja informēt un iesaistīt skolēnus par skolas un ārpuskolas pasākumiem un aktivitātēm saistošus ar integrācijas procesu sabiedrībā.

Autore ir pārliecināta, ka Latvijas valsts valodas apguve, vēstures zināšanas, kultūras mantojuma izziņāšana, cieņa pret valsts simboliku, prasme sazināties, saprasties, justies piederīgam pie valsts, būt iecietīgam pret dažādo liecinās par integrācijas procesa izpratni.

Bez tam katram pedagogam nemitīgi jāpilnveidojas, lai spētu sekot līdzi 21.gadsimta straujajām pārmaiņām sabiedrībā un izglītībā.

4. SKOLĒNU IZPRATNES PAR INTEGRĀCIJAS PROCESU IZPĒTE UN ANALĪZE

Darba autore veica pētījumu sociālpedagoģiskās prakses nolūkos mazākumtautību skolā. Pētījuma mērķis bija izziņāt skolēnu attieksmi pret integrāciju sabiedrībā, kopējo informētību par integrācijas būtību un iespējām integrēšanā. Kā pētījuma metodi, autore izvēlējās anketēšanu. Kopā tika anketēti 73 skolēni no četrām klašu grupām – 9kl.-12kl. Katru klašu grupu darba autore anketēja atsevišķi.

Lai veiktu anketēšanu, darba autore sadarbībā ar klašu audzinātājiem informēja skolēnus par anketēšanas laiku un vietu. Skolēni saņēma anketas ar septiņiem jautājumiem katram skolēnam. Skolēnam vajadzēja atbildēt uz dotajiem jautājumiem, atzīmējot atbildi: ‘‘Jā’’, ‘‘Dažreiz’’ un ‘‘Nē’’. Anketu aizpildīšanas laiks - 15 minūtes. Dažus jautājumus darba autore tulkoja.

Anketēšanas mērķis bija izziņāt skolēnu attieksmi pret integrāciju kopumā, viņu motivāciju piedalīties pasākumos un citās aktivitātēs integrācijas aspektā. Skolēniem pašiem bija jāatrod atbildes uz jautājumiem. Pirms anketu aizpildīšanas autore iepazīstināja skolēnus ar anketēšanas mērķi un pastāstīja, ka anketu atbildes tiks analizētas un skolēni tiks informēti par anketēšanas analīzi.

Pirmais jautājums bija: ‘‘Vai integrācija sabiedrībā ir nozīmīga?’’. Skolēni uzreiz sāka jautāt, kas nozīme integrācija. Bija redzams, ka skolā un ģimenē viņi nerunā par to būtību un nozīmi. No 73 skolēniem 58 skolēni bija atzīmējuši atbildi ‘‘Nē’’ un 15 skolēni - ‘‘Dažreiz’’. Nezinot integrācijas būtību var uzskatīt, ka tas bija grūts jautājums skolēniem un apliecināja faktu, ka par šo jautājumu maz tiek runāts skolā un ģimenēs. Nosacīti šīs atbildes var uzskatīt par formālām atbildēm un tai pat reizē var kalpot par apliecinājumu, ka skolā daudz vairāk laika jāvelta izpratnes veidošanai par būtiskām aktualitātēm sabiedrībā.

Nākamais jautājums, bija saistīts ar skolēna vēlmi piedalīties projektos, kurus piedāvā skola. Padalīšanās projektos var dod ne tikai jaunas zināšanas, kādā jomā, bet arī mācīt skolēnus saskarties ar citiem cilvēkiem, komunicēt un sadarboties ar tiem. Uz jautājumu: ‘‘Vai Jums ir vēlšanās piedalīties projektos?’’, skolēni sadalījās grupās. 18 skolēni atbildēja, ka viņiem ir vēlšana piedalīties projektos, 24 skolēni - dažreiz, 31 skolēns - nav vēlšanās piedalīties. Bez tam jāpiezīmē, ka skolēnu jautājumi anketēšanas laikā liecināja liecināja, ka informācija par iespējām piedalīties dažādos projektos un aktivitātēs nav pietiekama. Tas arī negatīvi ietekmē skolēnu attieksmes veidošanos pret dažādiem pasākumiem, kas varētu sekmēt arī skolēnu integrācijas procesu sabiedrībā.

Tālāk autore uzdeva jautājumu, kādu kas parada kāda ir skolēna attieksme pret skolas pasākumiem. Lielāka daļa skolēnu atbildēja, ka dažreiz viņu attieksme ir pozitīva, pret skolas pasākumiem. Ja, skolēni tikai dažreiz piedalās skolas pasākumos, var secināt, ka skolēni nav ieinteresēti, ko organizē skola. Atbildes uz jautājumiem liecina, ka skolēni nepievērš uzmanību skolas ārpus stundu dzīvei, vai ir slikti informēti un motivēti piedalīties pasākumos. Skolas pasākumu saturs veic ne tikai skaistas aktivitātes, bet arī ietver sevī audzināšanas un izglītošanas bāzi, līdz ar to ir svarīgi, lai skolēni piedalījās skolas pasākumos un, lai skolēni būtu aktīvi skolas dzīvē.

Nākamais jautājums: "Vai Jūs pievēršat uzmanību tam, kā skola palīdz integrēties sabiedrībā?". 95% skolēnu atzīmēja atbildes variantu "Nē". Rezultāti liecina to, ka skolēni pilnīgi neizprot integrācijas būtību un nozīmi, ka arī nav informēti par skolas darbību skolēnu integrāciju sabiedrībā. No vienas puses var secināt, ka skola nepievērš uzmanību mazākumtautību skolēnu integrācijai sabiedrībā, līdz ar ko skolēni nav informēti par skolas darbību šajā jomā. No otras puses, var secināt, ka skolēni paši nepiedalās skolas pasākumos, līdz ar ko nav informēti par pasākuma saturu, mērķi un nozīmi. Rezultāti uz iepriekšējo jautājumu, liecina, ka skolēniem ir vāja attieksme pret skolas pasākumiem. Līdz ar ko, darba autore var secināt, ka mazākumtautību skola veic pasākumus saistošu ar skolēnu integrāciju sabiedrībā, bet skolēni nepiedalās tajos. Tādēļ, ir svarīgi pārrunājot ar skolēniem motivēt viņus piedalīties skolas organizētos pasākumos.

Darba autore analizēja skolas pasākumus un secināja, ka skola piedāvā plašu aktivitāšu klāstu. Skolā ir daudz pasākumu, kas veltīti arī integrācijai, bet autorei bija būtiski noskaidrot, ko domā skolēni par pasākumu norisi, tādēļ tika uzdots jautājums: "vai pasākumi skolā tiek labi organizēti un vadīti?". 5 skolēni atzīmēja atbildi "Jā", 11 skolēni atzīmēja atbildi "Nē" un 57 skolēni atzīmēja atbildi "Dažreiz". Anketēšanas rezultāti liecina, ka skolēni nesaprot kādi tieši pasākumi attiecas uz viņu integrāciju sabiedrībā un integrācijas tematu, vai pasākuma organizatori slikti dod ieskatu uz to, ar kādu mērķi tiek veikti šie pasākumi.

Ar nākamo jautājumu, darba autore gribēja izzināt skolēnu motivāciju darboties, integrēties sabiedrībā. Līdz ar ko tika uzdots jautājums: "Tu esi motivēts piedalīties valsts pasākumos?". 9 skolēni no 73 atbilda, ka ir motivēti piedalīties integrācijas procesā. Uz atbildēm "Dažreiz" un "Nē" skolēnu atbilžu skaits bija vienāds, 32 skolēni atbildēja, ka dažreiz ir motivēti piedalīties un tāpat 32 skolēni atbildēja, ka nav motivēti piedalīties valsts svētkos. Ja skolēns nav motivēts piedalīties valsts svētkos, neizzina integrācijas procesa būtību un to nozīmi, viņš nevar būt motivēts darboties šajā virzienā.

Pēdējais anketu jautājums lika skolēnus atbildēt cik viņi ir ieinteresēti izzināt valsts vēsturi, valodu, kultūru un tradīcijas. Tas ir būtisks jautājums. 20 skolēni atbildēja, ka nav

ieinteresēti, 25 skolēni atbildēja, ka dažreiz ir ieinteresēti izzināt valsts īpašības un 28 skolēni atbildēja, ka ir ieinteresēti izzināt valsts vēsturi, valodu, tradīcijas, sociālo līmeni un tā tālāk. Atbilžu variantu skaits ir, apmērām, vienāds. Līdz ar to, darba autore, grib uzsvērt, ka mazākumtautības skolas skolēniem kopumā nav negatīvas attieksmes pret sava valsts izzināšanu un viņi ir ieinteresēti izzināt valsts vēsturi, tradīcijas, kultūru.

Analizējot skolēnu atbildes uz dotajiem jautājumiem, darba autore var secināt, ka skolēni nav informēti par integrācijas procesu, to nozīmi un būtību. Skolēniem nepietiek zināšanu integrācijas jautājumā, līdz ar ko skolēni nav motivēti darboties šajā virzienā. Tādēļ ir jāveic izglītojošas pārrunas par integrācijas procesu skolēniem, kas veicinās viņu izpratni par integrācijas nozīmi un par viņu iespējam integrēties sabiedrībā.

Pētījuma rezultāti parāda, ka skolēni slikti iesaistās skolas un ārpus skolas pasākumos, kas veicina viņu integrācijas procesu. Bez tam, skolēni nav informēti par skola notiekošajiem pasākumiem. Teorētiskajā daļā tika izpētīts, ka pastāv vairākas iespējas sociālam pedagogam sadarbībā ar klases audzinātājiem darboties ar skolēniem viņu integrācijas sabiedrībā sekmēšanai, tādēļ autorei būtiski ir izpētīt, kā šīs iespējas realizējas dzīvē.

To, ka skolēni ir slikti informēti par integrācijas jautājumu un to, ka skolēni nav motivēti piedalīties skolas un ārpus skolas pasākumos ir problēma, kuru vajag risināt. Tāpēc, darba autore secināja, ka ir nozīmīgi veikt pētījumus un veikt uzdevumus, kuri palīdzēs informēt skolēnus par integrācijas būtību un nozīmi, ka arī motivēt skolēnus piedalīties skolas pasākumos un aktivitātes. Svarīgi izpētīt skolēnu vecāku attieksmi pret integrācijas jautājumu, ka arī izpētīt sociāla pedagoga un klases audzinātāju sadarbību skolēnu integrācijas sekmēšanai. Lai iegūt rezultātus no visiem realizētiem uzdevumiem ir jāveido otro anketēšanu ar līdzīgiem jautājumiem, lai redzētu cik lielā mērā mainījās skolēnu attieksme un skolēnu zināšanas attiecīgi uz integrācijas jautājumu.

Darba autore izveidoja darba programmu, kuras mērķis ir realizēt visus atspoguļotos uzdevumus un veikt atkārtotu anketēšanu skolēniem, analizējot datus un salīdzinot rezultātus, kas minēti šajā paragrāfā.

5. SOCIĀLPEDAGOĢISKĀS DARBĪBAS PROGRAMMA, TĀS APROBĀCIJA UN IEGŪTO REZULTĀTU ANALĪZE

Programmas realizācija: Rīgas 46.vidusskola.

Mentors institūcijā: skolas sociālais pedagogs Līga Zundane.

Programmas un diplomdarba vadītāja: profesore Ilze Ivanova.

Mērķauditorijas: klases audzinātāji, audzēkņi un audzēkņu ģimenes.

Programmas mērķis: izpētīt sociāla pedagoga sadarbību ar klases audzinātājiem, audzēkņu attieksmi pret integrāciju un organizēt kopīgu pasākumu ar mērķi piesaistīt visas mērķauditorijas kopīgā aktivitātē.

Programmas darbības virzienu pamatojums: pēc veiktajiem pētījumiem autore secina, ka integrācijas būtība nav uztverama augstā līmenī audzēkņu vidū un audzēkņu ģimenēs. Līdz ar to sociālām pedagogam ir iespēja sadarbībā ar klases audzinātājiem veidot kopīgus mērķtiecīgus uzdevumus, kuri var vērsti uz audzēkņa integrācijas popularizēšanu sabiedrībā, vecāku uzmanību pievēršana uz integrācijas nozīmi un būtību.

5.1.tabula

Sociālpedagoģiskās darbības programma

Darbības virzieni	Uzdevumi	Laika periods	Darbības metode	Plānotais rezultāts
Iepazīšanās ar sociāla pedagoga darbību	Analizēt sociālā pedagoga darba plānu, analizēt un izpētīt sadarbību ar klases audzinātājiem	1.ned.	Dokumentu analīze, intervija	Iegūts ieskats par sociālā pedagoga sadarbību ar klašu audzinātājiem, skolēniem un vecākiem
Iepazīšanās ar klases audzinātāju darbību	Analizēt klases audzinātāju darba plānus sadarbību ar sociālo pedagogu	1.ned.	Dokumentu analīze, anketēšana	Iegūts ieskats par klašu audzinātāju sadarbību ar sociālo pedagogu, skolēniem un vecākiem
Vecāku izpēte	Veidot anketu par bērna integrācijas procesu	2.ned.	Anketēšana	Iegūta informācija par integrācijas līmeni ģimenē
Audzēkņu izpēte	Organizēt pārrunas ar skolēniem par integrācijas būtību un nozīmi	1.ned.	Pārrunas	Analizētas un realizētas pārrunas
Pasākuma organizācija	Organizēt pasākumu sadarbībā ar sociālo pedagogu un klases audzinātājiem	1.ned.	Prezentēšana, pārrunas	Informēti skolēni un viņu vecāki par integrācijas nozīmi un integrācijas iespējam sabiedrībā

Skolēnu un viņu vecāku anketēšana	Anketēt skolēnus un viņu vecākus	1.st.	Anketēšana	Anketēti skolēni un viņu vecāki ar mērķi izzināt viņu attieksmi pret integrācijas procesu. Skolēnu vecāki informēti par pasākumiem skolā un sabiedrībā integrācijas jomā.
-----------------------------------	----------------------------------	-------	------------	---

5.1. Sociālā pedagoga un klases audzinātāja sadarbības izpēte un analīze

Uzsākot pētījumu par sociālā pedagoga un klases audzinātāja sadarbības iespējām, darba autore izpēta mazākumtautības skolas nolikumus, jo skola veido tos apstākļus, lai integrācijas sekmēšanas darbība būtu veiksmīgi īstenota un no tās darbības būtu iegūstams labs rezultāts.

Mazākumtautību skolas veido skolas uzdevumus un mērķus, kuri atspoguļoti skolas nolikumos. Analizējot skolas nolikumus, no divām mazākumtautību skolām, var secināt, ka vairāki uzdevumi ir līdzīgi un ir vērsti uz skolēnu integrāciju sabiedrībā. Kā, piemēram, aplūkosim divus mazākumtautību vidusskolas uzdevumus, salīdzinot tos un analizējot darbību integrācijas sekmēšanai.

Rīgas X vidusskolas nolikumā (2014.g.) kā galvenais uzdevums norādīts - dot iespējas iegūt pamatīgas zināšanas, prasmju un iemaņu pamatus turpmākajai akadēmiskās vai profesionālās izglītības iegūšanai atbilstoši valsts noteiktajiem izglītības standartiem, vadlīnijām, izvēlētajai mazākumtautību pamatizglītības programmas 3. Apakšprogrammai un skolēnu interesēm.

Rīgas X2 vidusskolas nolikumā (2014.g.) kā galvenais uzdevums noteikts, ka skolai jā sagatavo skolēnu aktīvai un patstāvīgai līdzdarbībai sabiedrības dzīvē, lēmumu pieņemšanai demokrātiskā sabiedrībā, spējai uzņemties atbildību, risinot kopējas problēmas. Skolas darbs pamatojas uz intelektuālo brīvību un demokrātiju, aktīvu sadarbību ar vecākiem.

Uzdevumi ir vērsti uz skolēna nākotni, lai skolēns būtu pilnvērtīga persona valstī. Abu skolu nolikumos var atrast uzdevumus, kuri paredz to, ka skolai jāsekmē skolēnu, viņu vecāku un ģimenes locekļu optimālu integrāciju Latvijas sabiedrībā, pilsoniskās apziņas izaugsmei.

Skolas administrācija un skolas darbinieki kopumā darbojas ar uzdevumu realizāciju, bet lielāka daļa no darba rezultātiem jāveic klases audzinātājiem. Klases audzinātāji vairāk

sadarbojas ar skolēniem. Darbojoties grupās un individuāli ar katru no skolēniem, klases audzinātājs uzņemas atbildību par skolēna integrācijas sekmēšanu.

Katra projekta, konkursa vai aktivitātes līderis ir audzinātājs, kurš motivē skolēnus piedalīties projektā, skolotājs seko pasākuma norisei un palīdz skolēniem, sasniegt mērķi. Visa darba rezultāti nonāk skolas statusa, skolas līmenī. Analizējot skolas aktivitātes, darba autore secina, ar kādām pasākumiem grūtībām klases audzinātāji kopā ar skolēniem saskaras.

Rīgas X vidusskola aktīvi piedalās starptautiskajos projektos. Jau četrus gadus skola ir festivāla „Krievu klasika Latvijā” laureāti. Skolēni piedalās sporta sacensībās, stāvot skolas godu. Vairākus gadus skolā notiek olimpiādes, kur skolēni parada sevi no labākas puses. Kā mazākumtautību skola tā rīkojusi skolēnu vecākiem valsts valodas kursus, lai vecāki iesaistītos kopā ar bērniem. Priekšmetu skolotāji, kas māca priekšmetus latviešu valodā, iesaistījās dažādos projektos, piemēram, RSIC projektā „Veiksmīga pāreja uz mācībām valsts valodā mazākumtautību vidusskolā”, apmeklējot pieredzes apmaiņas seminārus Daugavpilī, Ventspilī, Aizkrauklē. Skolas audzēkņu komandas regulāri piedalījās mazākumtautību skolu salidojumos, kas bija veltīti skolēnu integrēšanai mūsdienu Latvijas multikulturālajā sabiedrībā. Tāpat skolā tika organizēts seminārs audzēkņu vecākiem par bilingvālo izglītību – „Mana loma integrācijas procesā”. Seminārā piedalījās arī skolotāji, kas strādā bilingvāli.

Autore secina, ka skola virzīta uz skolēna un skolotāju valsts valodas zināšanu paaugstināšanu. Mazākumtautību skolas bilingvālā izglītība ir priekšnosacījums labvēlīgai skolēnu integrācijai sabiedrībā. Klases audzinātāji cenšas sadarboties ar latviešu valodas skolotājiem, izzinot par savu skolēnu sasniegumiem valodā. Sadarbība ar latviešu valodas skolotājiem, tiek mērķtiecīgi virzīta, lai skolēni valodas zināšanas uzlabotu, praktiski pielietotu valodu un aktīvi darbotos latviešu valodas stundās.

Rīgas X2 vidusskola klases audzinātāji sadarbībā ar latviešu valodas skolotājiem rīkoja vairāk nekā 20 aktivitātes starp klasēm, skolas ietvaros. Katrs no konkursiem ietver konkrētu mērķi. Piemēram, “Latvijas gardo ēdienu nedēļa”, kuras mērķis bija ne tikai prezentēt recepti, bet arī pagatavot. Katrai klasei bija sava diena nedēļā, kurā vajadzēja izveidot prezentāciju, stāstīt par receptes vēsturi un pagatavošanu. Latviešu valodas skolotāji sekoja līdzi tam, lai prezentācijas laikā runa un teksts būtu pareizi. Klases audzinātājs sadalīja skolēniem pienākumus, lai izpildītu un sasniegtu mērķi. Skolā tika organizēti arī tādi pasākumi, kā: “Latvijas pasakas”, “Latviešu literatūra un es”, “Kur es esmu?”, “Latvijas ģeogrāfijas izziņāšana”, “Valsts vēsture”, “Mana klase un sabiedrība”, u.c. Pasākumos

piedalījās ne tikai klases audzinātāji, bet arī priekšmetu skolotāji, tā sekmējot kopīgu sadarbību.

Katrā klasē viena stunda nedēļā ir klases audzināšanas stunda, kurā pārrunājamās tēmas nosaka skolas audzināšanas darba plāns. Piemēram, Rīgas X vidusskolā klases audzinātāji rīko tematiskas stundas, kuras palīdz vairāk izprast skolēnus klasē, kā arī pastāv vairākas citas tēmas, kuras palīdz skolēniem vairāk izprast valsts kultūru un valodu. Tēmas ir, piemēram: "Rīga – kultūras galvaspilsēta", "Barikāžu atceres diena", "Svētku un svinamās dienas", "Lačpleša diena", "Karjeras stunda", "Mana attieksme pret citiem", "J.Podnieks: Vai viegli būt jaunām?", "Latviešu literatūra. Dzeju rīts", "Uzvedības ētika", "Svinam Meteņus", "Ceļojam pa Latviju", u.c.

Organizējot aktivitātes, skolotāji cenšas piesaistīt bērnus ar valsts valodu, tradīcijām un kultūru. Klases audzinātāji pievērš uzmanību tam, lai skolēni vairāk uzzinātu par citas etniskas grupas īpatnībām.

Sociālais pedagogs kopā ar klases audzinātāju ir tiesisks būt klāt stundā vai pasākumā, ko vada viņa klasē priekšmetu skolotāji, iepriekš ar skolotāju saskaņojot. Līdz ar to sociālam pedagogam kopā ar klases audzinātāju ir iespēja sekot līdzi tam, kā skolēni uzvedas ne tikai pasākumos, bet arī mācību stundu laikā.

Secinājumā, darba autore grib vērst uzmanību uz to, ka mazākumtautību skolas velta lielu uzmanību skolēnu integrācijas jautājumam. Skolas organizē tematiskus, izglītojošus pasākumus un aktivitātes saistošus ar valsts izzināšanu, ka arī veic sadarbību ar citām skolām un piedalās sabiedriskajos konkursos un aktivitātēs.

Tālāk autore veica interviju ar sociālo pedagogu, lai uzzinātu, kāda ir viņas attieksme pret integrācijas procesu sabiedrībā un kā sociālais pedagogs sadarbojas ar klases audzinātājiem.

5.2. Sociāla pedagoga intervijas analīze

Lai izpētītu sociālo pedagoga sadarbību ar klases audzinātājiem, darba autore izveidojusi interviju ar skolas sociālo pedagogu. Intervijas piekrišanu var aplūkot pielikumā (sk.4. pielikumu), kā arī intervijas jautājumus (sk.5. pielikumu). Intervijas mērķis ir izzināt kādas metodes sociālais pedagogs pielieto sadarbojoties ar klases audzinātājiem. Kā arī noskaidrot sociāla pedagoga viedokli, par skolēna integrācijas sekmēšanu sabiedrībā. Sociālais pedagogs atbildēja uz desmitiem jautājumiem.

1. *Cik bieži Jums notiek sadarbība ar klases audzinātājiem un kādos jautājumos sadarbība ir vajadzīga?*

Sadarbība ar klases audzinātāju sociālais pedagogs uzsāk jau no 1. septembra, kas turpinās visu mācību gadu. Parasti klases audzinātāji griežas pie sociālā pedagoga, kad ir nepieciešams rast atbildes šādos jautājumos: konflikti starp skolēnu un skolas darbinieku, konflikti starp skolēniem, uzvedības problēmas, kavējumi, atkarību problēmas, problēmas skolēna ģimenē, un daudzi citi jautājumi.

Sociālais pedagogs kopā ar klases audzinātāju, ja ir nepieciešams, izstrādā kopīgu sadarbības plānu, lai rastu risinājumu kādai problēmai.

2. *Kādos virzienos notiek sadarbība?*

Galvenie sadarbības virzieni – individuālais darbs ar skolēnu, vecākiem, sadarbība ar kolēģiem, darbs ar sabiedrību un darbs tālākizglītībā. Sadarbība sevī ietver informatīvo darbu, sadarbības plāna izstrādi un sadarbība ar citām institūcijām.

Sociālais pedagogs piebilst, ka informē klases audzinātājus, skolēnus un viņu vecākus par pašā sociāla pedagoga darbību skolā, kādi ir viņu pienākumi, uzdevumi un kādās situācijās var vērsties pēc palīdzības pie sociāla pedagoga.

Sociālais pedagogs darbā daudz izmanto individuālas sarunas, veic novērošanu mācību stundās un starpbrīžos, intervijas.

Daudz palīdz arī izstrādātās veidlapas, anketas, tas palīdz sistematizēt sociālā pedagoga darbu.

3. *Cik lielā mērā ir svarīga sadarbība ar klases audzinātāju un ko tā dod?*

Skolā klases audzinātājs ir pirmais, kas var sniegt vērtīgu informāciju par skolēnu. Lai palīdzētu skolēnam klases audzinātājs ar sociālo pedagogu strādā komandā, ja nepieciešams piesaista citus speciālistus- skolas administrāciju, skolas medmāsu, psihologu u.c.

4. *Vai bieži Jūs lūdzat palīdzību no citām institūcijām, skolas administrācijas, vecākiem, u.c.?*

Sociālajam pedagogam ir vistiešākā sadarbība ar citām institūcijām - policiju, sociālo dienestu, krīžu centriem, bāriņtiesu, nevalstiskajām organizācijām u.c. Savā darbībā sociālais pedagogs bieži vērsties pēc palīdzības pie citām institūcijām, jo visi ir ieinteresēti, lai palīdzētu bērnam justies labi ne tikai skolā, bet arī ārpus skolas.

5. *Kāda ir vecāku attieksme pret to, ja klases audzinātājs problēmas risināšanā iesaista sociālo pedagogu?*

Sociālais pedagogs ir saņēmis gan pozitīvu, gan negatīvu attieksmi. Tā kā darbs ar skolēnu vecākiem ietver- sniegt informāciju par skolēna sasniegumiem skolā, veikt mājas apmeklējumus, piedalīties vecāku sapulcēs u.c. Tāpēc, sociālais pedagogs cenšas nodibināt iecietīgas, labestīgas attiecības. Uzklusa vecāku kritiskās piezīmes par skolu, pedagogiem un

skolēniem. Sociālais pedagogs sadarbībā ar vecākiem ievēro stingru konfidencialitāti, lai netiktu aizskarta bērna cieņa pret viņa vecākiem.

6. *Vai tiek organizēti informatīvie pasākumi sadarbībā ar klases audzinātāju skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanai jautājumos?*

Pasākumi tiek organizēti, kas izpaužas kā tematiskās klases stundas, mācību ekskursijas, nometnes. Skolā tiek rīkoti koncerti, piemēram, veltīti Latvijas proklamēšanas dienai, Lāčplēša dienai, saulgriežu svinēšanas tradīciju izziņāšana u.c. Skolas bibliotēkā regulāri var iepazīties ar informāciju, kur notiek kultūras pasākumi, lai iepazītos ar Latvijas ievērojamiem rakstniekiem, dzejniekiem.

7. *Kā Jūs sekmējat skolēnu integrāciju sabiedrībā?*

Sociālais pedagogs sniedz dažāda veida informāciju par integrācijas pasākumiem, piedalās tematiskajās klases stundās, piedalās vecāku sapulcēs.

Tagad tuvojas vasaras brīvlaiks aktuāls jautājums ir bērnu nometnes, sociālais pedagogs var palīdzēt atrast piemērotas nometnes, dienas centrus, kur kopīgi darbojas daudzu tautību bērni, kas palīdzēs bērnam integrēties sabiedrībā.

8. *Kā skolēni reaģē uz pasākumiem un kādas jūtas viņiem izraisa pasākumi?*

Pēc sociālā pedagoga novērojumiem lielākā daļa pasākumu izraisa pozitīvas emocijas. Skolēni reaģē pozitīvi, jo pasākumu apmeklēšana ir brīvprātīga un parasti pasākumi ir ļoti labi apmeklēti.

9. *Kā Jūs vērtējat to, ka skolā tiek organizēti pasākumi saistīti ar skolēna integrēšanu sabiedrībā?*

Sociālais pedagogs integrēšanas pasākumus vērtē pozitīvi. Skola veiksmīgi organizē sacensības, aktivitātes kopā ar citām skolām. Līdz ar ko veidojas draudzīgas attiecības ar latviešu valodas plūsmas skolām. Tā sadarbība un kopīgo pasākumu realizācija veicina arī skolēnu savstarpēju komunikāciju un sadarbību, kas arī atteicās uz skolēna integrāciju.

10. *Vai ir nozīmīgi pievērst uzmanību skolēnu integrācijai sabiedrībā?*

Sociālais pedagogs apgalvo, ka tam ir ļoti liela nozīme. Skolēnam ir jāizzina - pilsonības jautājumi, mazākumtautību kultūras identitātes veicināšana, Latviešu valodas apguves iespējas, mazākumtautību izglītības iespējas Latvijā

Analizējot sociālā pedagoga atbildes, autore secina, ka sociālais pedagogs sadarbojas ne tikai ar klases audzinātāju, bet arī skolēniem un viņu vecākiem. Ir jūtams, ka sociālais pedagogs ir ieinteresēts palīdzēt bērnam integrācijas jautājumā. Integrācija dod labu rezultātu, ja sociālais pedagogs sadarbojas ar klases audzinātājiem un citiem pedagogiem.

Sociālais pedagogs uzskata, ka tieši mazākumtautību skolā ir jārunā un jāorganizē pasākumi saistošus par integrācijas būtības aktualizēšanu. Sociāla pedagoga atbildēs tika

atspoguļots, ka sadarbības līmeni var pilnveidot un paplašināt. Klases audzinātāji vērsas pie palīdzības, ja ir sarežģīta situācija, kā arī organizējot kopīgo semināru vecākiem.

Analizējot sociāla pedagoga attieksmi pret sadarbību ar klases audzinātājiem un kopīgo viedokli par skolēnu integrācijas sekmēšanu, darba autore uzskata, ka ir svarīgi izzināt arī klases audzinātāju attieksmi pret sadarbību ar sociālo pedagogu, ka arī izzināt viņu attieksmi pret skolēna integrācijas sekmēšanu sabiedrībā. Tādēļ, darba autore organizēja anketēšanu divdesmit vienam klases audzinātājam. Anketā bija izvirzīti jautājumi, kuri bija uzdoti arī sociālam pedagogam. Anketēšanas mērķis ir uzzināt viedokli par sadarbības iespējām ar sociālo pedagogu skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanā.

5.3. Klases audzinātāju anketēšanas izpēte un analīze

Darba autore izpētīja, ka sadarbība sociālajam pedagogam un klases audzinātājiem var veidot pozitīvu skolēnu integrāciju sabiedrībā. Lai zinātu ko vajadzētu uzlabot, nepieciešams zināt kāda ir situācija šobrīd. Sakarā ar to, darba autore veica klases audzinātāju anketēšanu, ar mērķi izzināt sadarbības līmeni ar sociālo pedagogu..

Divdesmit viens klases audzinātājs atbildēja uz desmit atvērtiem jautājumiem. Ar anketas paraugu var iepazīties darba pielikumos (sk.1pielikumu).). Pirms anketēšanas darba autore iepazīstināja klases audzinātājus ar pētāmo tēmu, anketēšanas mērķi un norisi.

Anketas jautājumi sadalīti trīs daļās. Pirmo jautājumu daļa akcentē klases audzinātāja un sociālā pedagoga sadarbību. Jautājumu mērķis ir izzināt, cik bieži sadarbojas, kādos virzienos, ar kādām metodēm klases audzinātājs un sociālais pedagogs risina problēmas situācijas un vai ir pozitīvs rezultāts šādai sadarbībai.

Lielākā daļa no klases audzinātājiem atbildēja, ka sadarboties nākas bieži, it sevišķi risinot dažādas konfliktsituācijas. Klases audzinātāji minēja, ka sociālais pedagogs ir autoritāte bērniem, līdz ar ko klases audzinātājiem vieglāk risināt konfliktus sadarbojoties ar sociālo pedagogu.

Audzinātāji atbildēja, ka sociālais pedagogs daudz runā ar bērniem, organizē seminārus un diskusijas, kuru laikā runā par notikumiem pasaulē, skolā un sabiedrībā. Ja, notiek nopietns konflikts skolēnam ar skolotājiem vai citiem skolēniem, klases audzinātājs kopā ar sociālo pedagogu runā ar bērnu individuāli, ar mērķi labāk izprast konflikta norisi un konflikta saturu.

Visi klases audzinātāji izsaka viedokli, ka sadarbība ar sociālo pedagogu ir ļoti nozīmīga. Sadarbība var palīdzēt labāk izprast skolēna problēmu. Bez tam arī pieminēja, ka sadarbojoties ir atrasts labs kontakts ar sociālo pedagogu.

Analizējot atbildes uz pirmās daļas jautājumiem, var secināt, ka sadarbība starp klases audzinātāju un sociālo pedagogu tiek organizēta bieži, bet maz tā skar integrācijas problēmas.

Otrā daļa anketas jautājumu ir saistīta ar vēršanos pēc palīdzības pie skolas administrācijas, audzēkņu vecākiem, citām institūcijām. Bija svarīgi uzzināt vai tikai sociālā pedagoga sadarbība ar klases audzinātāju var atrisināt lielāku daļu konfliktu.

Lielāka daļa klases audzinātāju atbildēja, ka viss ir atkarīgs no situācijas satura. Ir situācijas, kurus var risināt tikai sadarbībā ar citām institūcijām, bet ir arī situācijas kuras klases audzinātājs risina patstāvīgi, individuāli runājot ar audzēkņiem.

Pieci klases audzinātāji no divdesmit viena, atbildēja, ka vēršas pēc palīdzības, kad organizē lielus pasākumus. Citi atbildēja, ka tomēr cenšas visu risināt paši, vai tikai sadarbībā ar sociālo pedagogu. Kā piemēru, viens no klases audzinātājiem aprakstīja vecāku dienu. Vecāku dienā vecāki, var satikties ar visiem priekšmetu skolotājiem, atbalsta personālu un administrāciju individuāli. Tiek runāts par visām svarīgām tēmām, kuras attiecās uz audzēkņiem, viņu darbību skolā un ārpus tas. Klases audzinātāji, zinot, ka lielākā vecāku daļa var neierasties, prasa palīdzību vecāku aktīvam, lai motivētu citus vecākus, kuri bieži nenāk uz sanāksmēm. Cits klases audzinātājs savā atbildē atspoguļoja citu piemēru, saistošo ar audzēkņu integrācijas un savas pilsētas izzināšanai. Organizējot tūrisma dienu, audzinātājs sadarbojoties ar priekšmetu skolotājiem, informēt audzēkņus par pilsētas vēsturi. Tādēļ, tūrisma dienā, organizētā pilsētas izpētē, bērni gāja pa ielām un vēroja arhitektūru zinot to vēsturisko bāzi. "Nevar visu audzināšanas darbu veikt viena. Ir svarīgi pievērst uzmanību bērnam no vairākām pusēm, un kopā ar dažādiem profesionāļiem" – tā raksta savā atbildē viena no klases audzinātājiem.

Nākamajos atbilžu variantos klases audzinātāji sadalījās divās grupās. Viena daļa atbildējuši, ka tomēr vairāk ir tādi vecāki, kuri interesējas par sava bērna dzīvi skolā un ārpus tās. Tādi vecāki nāk uz sapulcēm, runā ar pedagogiem par sava bērna veikumiem skolā, sporta aktivitātēm, skolas koncertiem, ārpus skolas aktivitātēm un seko līdz skolā dzīvei. Tādi vecāki ir ļoti laipni un var palīdzēt jebkurā sarežģītā situācijā un konfliktu risināšanā, skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanā. Otra daļa no klases audzinātājiem atbildēja pretēji, ka vecāki maz piedalās bērna audzināšanā un neveidojas labs kontakts ar klases audzinātājiem un citiem priekšmetu skolotājiem. Kā arī vairāki audzinātāji pieminēja, ka mūsdienās klases audzinātājs nav autoritāte priekš vecākiem un skolēniem.

Analizējot audzinātāju atbildes par vecāku attieksmi pret pasākumiem, kurus organizē klases audzinātājs, kopā vai atsevišķi, ar sociālo pedagogu, var teikt, ka ir vecāki, kuri ir ieinteresēti par sava bērna dzīvi skolā. Vecāki atrod laiku, lai sekmīgi kontrolētu un palīdzētu

savam bērnam, bet ir arī tādi, kuri nav ieinteresēti palīdzēt bērnam un ir aizņemti, līdz ar ko bērns paliek pamests un savas problēmas risina kā prot.

Trešajā jautājumu daļā tika izzināta klases audzinātāju attieksmei pret skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanu, to uzlabošanu un reālas situācijas analīzi. Organizējot pasākumus bērniem, klases audzinātājam vajag redzēt to, kā bērni reaģē uz pasākumu, cik viņi ir ieinteresēti. Darba autore, jautāja par klases audzinātāju darbību skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanā, cik tas ir nozīmīgi, un vai vajag pievērst tam uzmanību.

Vienots viedoklis bija klases audzinātājiem, ka šis ir nozīmīgs darba virziens klasē. Pedagogi min, ka integrācijas tēmai jābūt plašāk aplūkotai tieši mazākumtautību skolās. Audzinātāji uzskata, ka daļa audzēkņu labprāt piedalās tematiskajos pasākumos un piedalās sabiedriskajās aktivitātēs. Bet citi skolēni ne pārāk iedvesmojas no tematiskajiem pasākumiem un sabiedriskajām aktivitātēm. Vienai daļai skolēnu vispār nepatīk runāt un interesēties par Latvijas tradīcijām, vēsturi, skolas pasākumiem un aktivitātēm. Tas atļauj izdarīt secinājumu, ka šie audzēkņi nav ieinteresēti integrēties mūsdienu Latvijas sabiedrībā. Daži audzinātāji atbildēja, ka jūt, ka bērni vairāk sāk interesēties par projektiem, iespējām iesaistīties pasākumos, kas saistīti ar Latvijas tradīcijām, valodas un vēstures apguvi.

Autore uzskata, ka skolēnu attieksme pret kaut ko jaunu vienmēr būs ļoti vāja, bet galvenais viņus motivēt piedalīties un ieinteresēt darbībā. Klases audzinātāji ir gatavi palīdzēt, veikt un organizēt jaunus pasākumus un aktivitātes, ar mērķi vairāk pievērst skolēnu uzmanību integrācijai sabiedrībā. Klases audzinātāji labprāt sadarbojas ar sociālajiem pedagogiem ne tikai sociālpedagoģisko problēmu risināšanā, bet arī skolēnu darbības sekmēšanai veiksmīgai integrācijai sabiedrībā. Panākumi kopējā sadarbības procesā gūstami tikai tad, ja šis process balstās uz savstarpējo cieņu un uzticību, ja arī skolēnu vecāki tiek uzskatīti kā sadarbības partneri.

Autorei būtisko bija izzināt vecāku viedokli par integrācijas sabiedrībā sekmēšanu skolā un ģimenē.

5.4. Audzēkņu vecāku anketēšanas analīze

Anketēšanas mērķis ir noteikt kāda ir vecāku attieksme pret bērna integrāciju sabiedrībā.

Anketēšanas sākumā vecākiem izsniedz aptaujas anketu ar 20 apgalvojumiem, lūdzot par katru apgalvojumu izteikt savu attieksmi. Attieksmi, kura vecākiem ir aktuāla, atzīme ar "X" attiecīgā lauciņā.

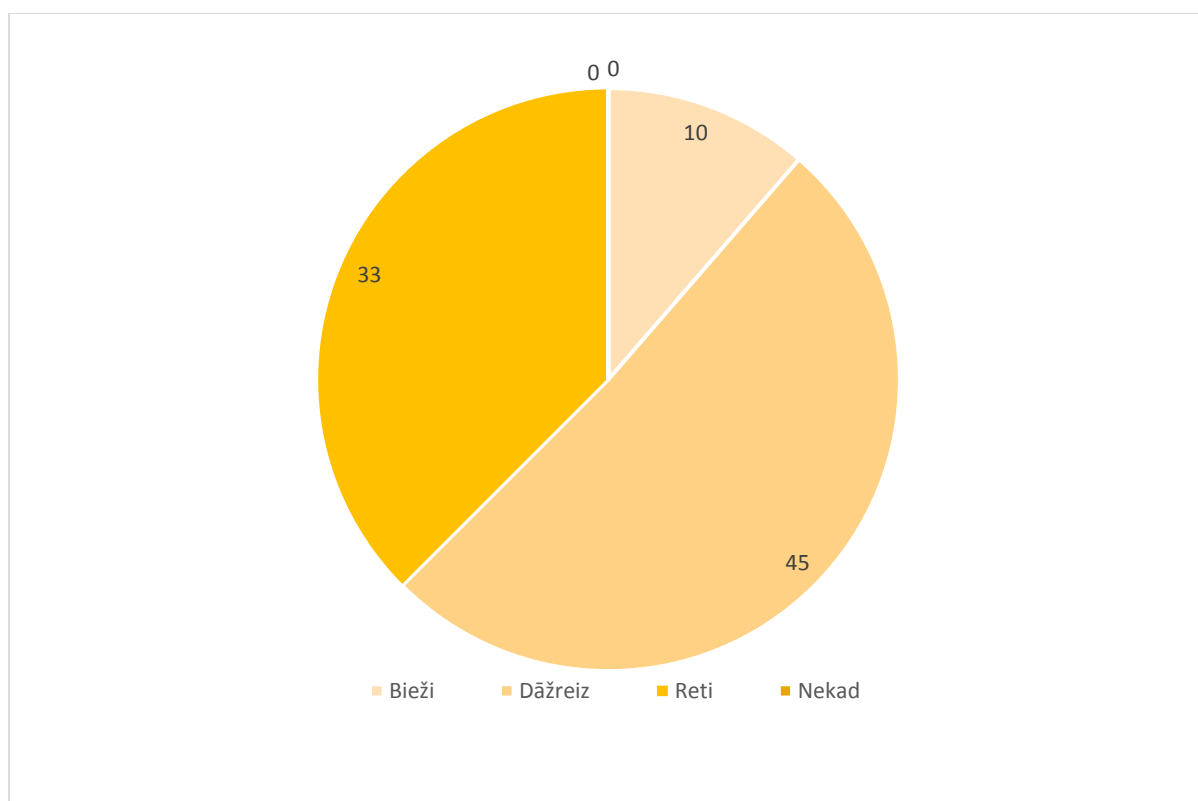
Sociālam pedagogam sadarbojoties ar klases audzinātājam, jāizvērtē katru apgalvojumu atsevišķi, nosakot tendenci – vai vecāki ir orientēti uz sava bērna integrāciju sabiedrībā un ir

gatavi palīdzēt konkrētā jautājumā, vai arī vecāki nav ieinteresēti un attieksme pret to ir negatīva.

Pirms anketēšanas, darba autore iepazinās ar devītās līdz divpadsmitās klases audzēkņu vecākiem. Viegļā, brīvā formā darba autore pastāsta par anketas mērķi un to norisi, kā arī par anketas saturu. Vecāki mierīgi klausījās un ne uzdeva jautājumus.

Anketa bija sastādīta, lai izzinātu vai vecāki pazīst savu bērnu un kas ir darāms, lai sekmētu bērna integrācijas procesu, ka arī izzināt vecāku interesi par bērna integrācijas procesu un viņa integrācijas sekmēšanu. Bija redzams, ka vecāki ir ieinteresēti par notiekošo un viņiem ir vēlme dot atbildes.

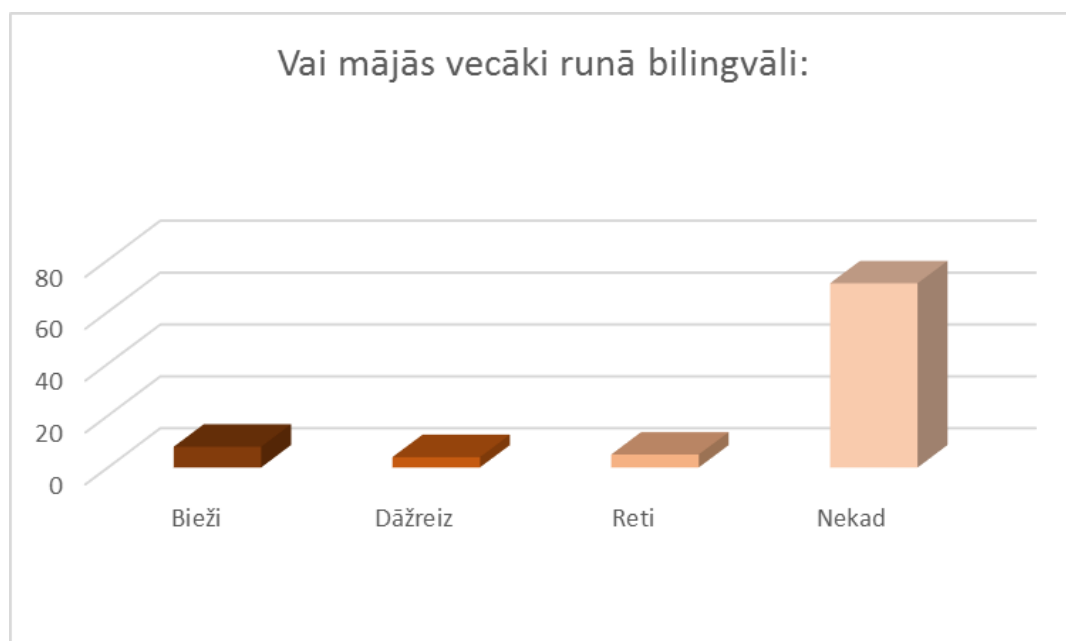
Lai uzzinātu, cik labi vecāki pazīst savu bērnu, bija uzdoti jautājumi tādi, ka: vai bērns runā latviešu valodā, vai interesējās par valsts tradīcijām, vai ir daudz paziņu kas runā latviešu valodā vai piedalās sabiedriskajos pasākumos. Atbildes liecina, ka lielāka daļa no 88 respondentiem atbildēja, ka bērni reti interesējas par valsts tradīcijām, vecāki reti redz savus bērnus runājam latviešu valodā un reti piedalās pasākumos. Uz jautājumu ‘vai bērns runā latviešu valodā?’ 45 respondenti atbildējuši, ka dažreiz bērns runā latviešu valodā, 33 – atbildēja, ka reti, 10 – ka bieži un neviens neatbildēja, ka nekad bērns nerunā latviešu valodā. Diagrammā ir redzams cik daudz bērni runā latviešu valodā pēc vecāku viedokļa:

5.1. att. Vecāku atbildes par to, vai bērns runā latviešu valodā.

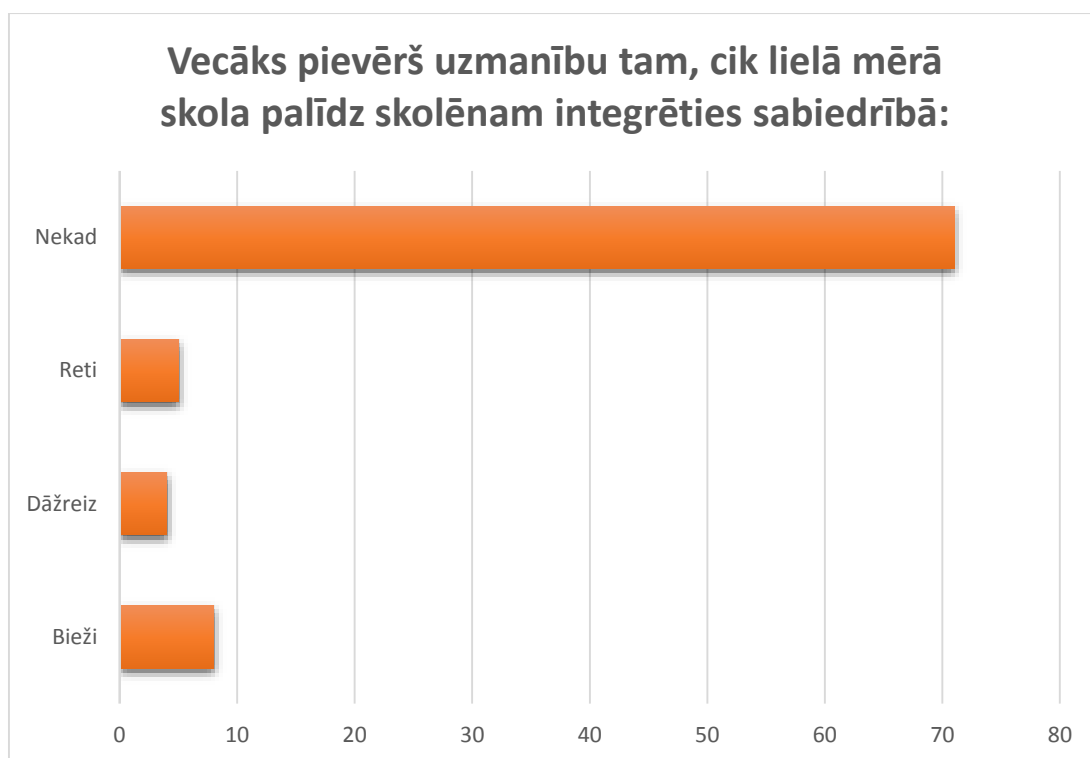
Ģimene ir tas kopums, kas var palīdzēt un kuram ir jāpalīdz bērnam. Runājot par integrācijas jautājumiem, vecāki var motivēt un vairāk ieinteresēt bērnu piedalīties

sabiedriskajos pasākumos, izzināt valsts īpatnības, kultūru un tradīcijas. Līdz ar to, ir svarīgi uzzināt kāda attieksme ir pret integrēšanos sabiedrībā ģimenē. Bija uzdoti jautājumi: mēs sekojam līdz tam, cik labi bērns izprot valsts kultūru, no 88 respondentiem 43 atbildēja "dažreiz", 32 atbildēja "reti", 13 atbildēja "bieži" un 0 atbildēja "nekad". Uz jautājumu "mēs svinam valsts svētkus un piedalāmies svētku pasākumos" lielāka daļa respondentu atbildēja "bieži". "Ģimenē mēs sekojam līdz tam, kas notiek sabiedrībā" – no 88 respondentiem 37 atbildēja "reti", 26 – "bieži", 20 respondenti atbildēja "dažreiz" un 5 atbildēja "nekad". Uz jautājumu "ģimenē ir tas kopums, kas var palīdzēt bērnam integrēties sabiedrībā" lielāka daļa respondentiem atbildēja "bieži". Analizējot tās atbildes, var secināt, ka vecākiem ir vēlme palīdzēt integrēties bērnam piedalīties pasākumos un sekot līdz tam, kas notiek sabiedrībā. Atbildes uz pēdējo jautājumu šajā anketas daļā parāda to, ka vecāki, tomēr, maz iegulda bērna integrācijā. Uz jautājumu "mājās mēs runājam bilingvāli" 71 respondents no 88 atbildēja, ka nekad nerunā mājās bilingvāli. Ja mājās vecāki vairāk runātu valsts valodā, tas veicinātu vieglāku integrācijas procesu bērnam un process nebūtu tik sarežģīts. Diagrammā tiek atspoguļots cik daudz vecāku mājās runā bilingvāli:

5.2. att. Cik daudz vecāku runā mājās bilingvāli.

Uz apgalvojumu: "es interesējos par valsts notikumiem" 46 respondenti no 88 atbildēja dažreiz, 42 atbildēja, ka reti interesējās par valsts notikumiem, 14, ka bieži un 2, ka nekad. Rezultāti liecina, ka respondenti ir maz ieinteresēti par valsts notikumiem. Ja, vecāki neinteresējas par valsts notikumiem, tad bērnam arī neradīsies vēlme interesēties par to, kas pasliktinās bērna valsts izzināšanu un līdz ar to arī integrēšanu sabiedrībā. Tālāk ir iespēja aplūkot diagrammu, kurā tiek atspoguļoti dati, par to vai vecāks pievērš uzmanību tam, cik lielā mērā skola palīdz skolēnam integrēties sabiedrībā.

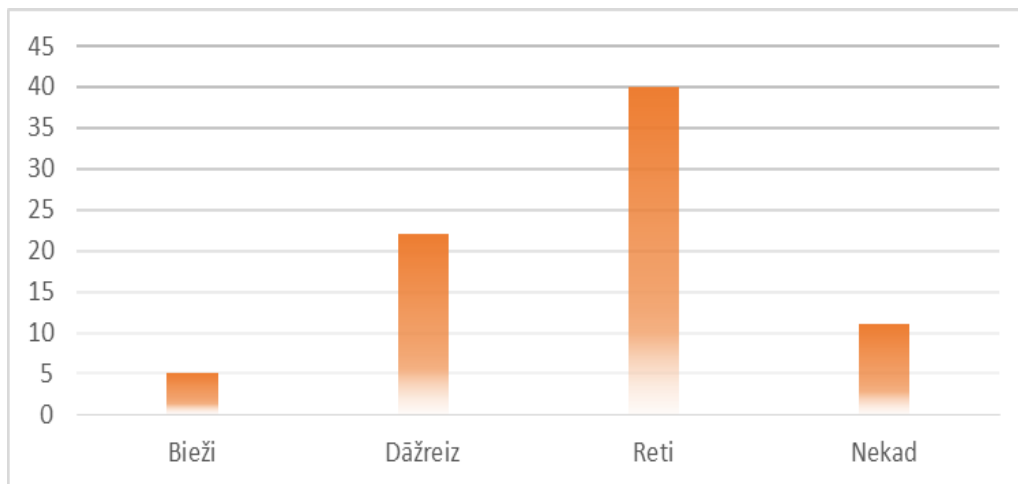

5.3. att. Vecāku pievērsta uzmanība tam, cik lielā mērā skola palīdz skolēnam integrēties sabiedrībā.

‘‘Es pievēršu uzmanību tam, cik lielā mērā skola palīdz manam bērnam integrēties sabiedrībā’’ – lielāka daļa respondentu atbildēja, ka reti, un tas ir negatīvs rezultāts. Ja vecāki nepievērš uzmanību tam, kas notiek skolā un ar kādām metodēm skola integrē bērnu sabiedrībā, nevar zināt kādā veidā vecāki palīdz bērnam kādā jautājumā. ‘‘Es palīdzu bērnam, lai mans bērns pilnvērtīgi jūtas sabiedrībā’’ 37 vecāki atzīmēja atbildi ‘‘dažreiz’’, 37 atzīmēja ‘‘reti’’, 11 atzīmēja ‘‘nekad’’ un tikai 2 respondenti atzīmēja ‘‘bieži’’. Atbilžu rezultāti parāda, ka vecāki neiedomājas par to, kā bērns jūtas sabiedrībā, kas var radīt problēmas nākotnē. Lielākā daļa vecāku atzīmēja, ka dažreiz viņi ir ieinteresēti palīdzēt bērnam izzināt valsts vēsturi. Uz jautājumu ‘‘es runāju ar bērnu par valsts valodas zināšanas svarīgumu’’ un ‘‘es motivēju bērnu izzināt savu valsti’’ lielāka daļa no respondentiem atzīmēja atbildi ‘‘bieži’’. Var teikt, ka vecāki ir ieinteresēti palīdzēt savam bērnam, ja viņam ir problēmas iekļauties sabiedrībā, bet paši pārāk neinteresējas par šo procesu.

Pēdējā daļa jautājumi, bija saistīta, cik daudz vecāki interesējas, kas notiek skolā, saistošs ar audzēkņu integrāciju sabiedrībā. Lai noskaidrot to, bija uzdoti jautājumi: esmu pārliecināts, ka integrācijas jautājumi ir ļoti nozīmīga tēma mūsu skolai, ir redzams, ka pedagogi pievērš lielu nozīmi audzēkņu integrācijai. Skolotāji runā ar bērnu par integrācijas jautājumiem, skola piedalās sabiedriskos pasākumos, līdz ar ko bērnus piesaista sabiedriskajai dzīvei. Sociālais pedagogs sadarbībā ar klases audzinātāju palīdz skolēniem integrācijas procesā.

Respondenti atzīmēja, ka integrācijas tēma ir svarīga skolai. Līdz ar to secinu, ka ir nepietiekama vecāku un skolas pedagogu sadarbība. Zemāk darba autore piedāvā iepazīties ar respondentu rezultātiem uz jautājumu “skolotāji ir runājuši par bērna integrācijas jautājumiem?” No 88 respondentiem 40 atbildējuši “reti”, 22 – “dažreiz” 15 – “bieži” un 11 “nekad”:

5.4. att. Vai skolotāji runājuši par bērna integrācijas jautājumiem.

Darba autore secina, ka ir vecāki, kuri interesējas par bērna integrācijas procesu sabiedrībā. Vecāki dažreiz domā par to nozīmi, un ir vecāki, kuriem ir negatīva attieksme pret integrāciju sabiedrībā. Ka arī vecāki ir slikti informēti, par to, kas notiek skolā par skolēnu integrācijas procesa sekmēšanu. Lielāka daļa vecāku sadarbojas ar sociālo pedagogu vai ar klases audzinātājiem un saņem informāciju par notikumiem skolā, bet ir vecāki, kuri nav informēti par notikumiem skolā.

Nozīmīgi zināt pašu audzēkņu viedokli, tādēļ nākošajā sadaļā autore analizē pārrunu rezultātus ar audzēkņiem.

5.5. Audzēkņu pārrunu analīze

Iepriekšējā pētnieciskā darbā tika izpētīts, ka skolēniem ir atšķirīga attieksme pret valsts izzināšanu un integrāciju kopumā. Ir bērni, kuri labprāt izzina valsts kultūru un valsti, bet ir tādi, kuriem attieksme pret valsts valodas apgūšanu un kultūras piederību ir negatīva. Tāpēc ir svarīgi sniegt informāciju bērniem, lai pareizi izprastu integrācijas sabiedrībā nozīmību.

Līdz ar to darba autore veica pārrunas ar 9.-12. klašu audzēkņiem. Pārrunas protokola piemēru var apskatīt pielikumā (sk.3 pielikumu). Kopā veiktas četras pārrunas piecās klasēs: 9a.,b., 10a., 11a., 12a. Pārrunu struktūra klasēm bija vienāda. Darba autore organizēja pārrunas šajās klasēs, jo šīs ir izlaiduma klases un audzēkņi, iespējams, drīz var sastapties ar integrācijas

sabiedrībā problēmām. Audzēkņi sāks strādāt, ceļot, iepazīties ar citiem cilvēkiem, līdz ar to ir svarīgi dod informāciju par sekojošo tēmu tieši izlaiduma un vidusskolas klasēm.

Pārrunu mērķis bija skolēnus informēt par integrācijas procesu un motivēt viņus līdzdarboties ar savu valsti, sabiedrību un skolu. Ja bērns būs ieinteresēts piedalīties sabiedriskajos pasākumos, valsts svētku svinēšanā, valsts kultūras izziņāšanā – viņam būs vieglāk adaptēties tālākajās institūcijas, augstskolās, atšķirīgās darba vietās, un vieglāk būs atrast kopīgo ar citiem cilvēkiem.

Pārrunu sākumā, darba autore, iepazīstināja audzēkņus ar sevi, savu statusu un darbību skolā. Skolēni ar interesi klausījās, kādus pienākumus darba autore veic skolā, ko studē universitātē. Pēc iepazīšanas ar audzēkņiem pārrunas vadītāja ierosināja aktīvu spēli. Viegla, fiziska aktivitāte palīdz bērniem justies komfortabli un ar tādas metodes paņēmieni var iepazīties atklātāk. Visu klašu audzēkņi bija ļoti ieinteresēti un uzreiz bija jūtama laba atmosfēra.

Sarunu par integrācijas tēmu, vadītāja uzsāka ar iepazīstināšanu ar sava diplomdarba pētāmo tēmu. Bija runāts par integrācijas jēdziena būtību un integrācijas situāciju Latvijā, ka arī analizēti piemēri, kad integrācija ir svarīga un rada iespēju ieklausīties sabiedrībā un valstī. Audzēkņi klausījās ieinteresēti un daži no audzēkņi piedalījās ar savu pieredzi par integrācijas jautājumiem. Vadītāja centās ne tikai izklāstīt teoriju, bet arī pastāstīja savu pieredzi. Pieredze bija saistīta ar centību mācīties valsts valodu, jo bija iespēja komunicēt ar latviešiem, kas atbalstīja vadītājas centienus apgūst valsts valodu. Vadītāja dalījās ar savu pieredzi. Skolēniem patika klausīties par dzīves pieredzi. Dzīves pieredze motivē skolēnus darbībai, kas arī bija uzdevumos aprakstīts. Ar savu pieredzi, ar savām emocijām var parādīt bērniem cik tas ir noderīgi un interesanti.

Vadītāju pārsteidza, ka klašu audzēkņi bija atvērti jaunai informācija par integrācijas procesu, tā būtību un nozīmi. Skolēniem iepatīkās tēma un bija redzams, ka ir motivēti vairāk iesaistīties skolas pasākumos un sabiedriskajos pasākumos ar mērķi būt piederīgam sabiedrības un skolas dzīvei. Skolēni uzdeva daudz jautājumu par vadītājas integrēšanos jaunā skolā, jaunā darba vietā un citās ārzemju universitātēs. Tas atspoguļo audzēkņu interesi pret to, ko dara cits cilvēks un cik tas ir svarīgi.

Autorei bija patīkami redzēt, ka neskatoties uz to, ka audzēkņu attieksme ir dažāda vienam pret otru, bet skolēni labprāt līdzdarbotos dažādos sabiedriskajos pasākumos.

Klasēs audzēkņi uzdeva jautājumus, kas liecina par to, ka grib uzzināt vēl vairāk informācijas par integrācijas nozīmi un būtību. Darba autore izskaidroja, lai skolēni saprastu darba tēmu un klausoties izprastu nozīmīgas integrācijas īpatnības. Pārrunas izdevās labi, kvalitatīvi kā arī bērni saņēma informāciju, motivāciju paaugstināt integrācijas līmeni.

Nozīmīgi piedāvāt audzēkņiem pasākumu, kamēr audzēkņi ir motivēti un ieinteresēti līdzdarboties, tādēļ autore nolēma organizēt pasākumu skolēniem un viņu vecākiem un realizēt to, sadarbībā ar skolas administrāciju, sociālo pedagogu un klases audzinātājiem.

5.6. Pasākuma organizācija un tā realizēšana

Autore izvēlējās organizēt pasākumu, kas orientēts uz skolēna integrācijas sabiedrībā sekmēšanu. Šis pasākums tika organizēts sadarbībā ar pedagogiem, skolas administrāciju, skolēnu vecākiem un skolēniem.

Tika veidota pedagogu sanāksme, lai izrunātu pasākuma organizatoriskos jautājumus, pasākuma norise un informatīvā bāze. Sanāksmē piedalījās klases audzinātāji, direktora vietniece audzināšanas darbā un sociālais pedagogs. Diskusiju un pārrunu laikā tika izvirzīts galvenais pasākuma mērķis un pasākuma norise. Ar pasākuma protokolu var iepazīties (sk.6. pielikumu).

Pasākuma mērķis ir informēt un motivēt skolēnus un viņu vecākus domāt par integrācijas jēgu un nozīmi, kā arī iepazīties ar interesantām un daudzveidīgām integrācijas iespējām. Svarīgi, lai jautājuma risināšanā tiktu iekļauti ne tikai skolas pedagogi un skolas atbalsta personāls, kur ietilpst sociālais pedagogs, psihologs un direktora vietniece audzināšanas darbā, bet arī vecāki. Lielākoties vecāki ir bērnu autoritātes, tāpēc var ātrāk un vieglāk ietekmēt bērna domas un izpratni par integrāciju sabiedrībā.

Līdz ar to pasākuma mērķauditorija bija skolēni un viņu vecāki. Sanāksmes laikā, tika izrunāts, ka klases audzinātāji informēs skolēnus un viņu vecākus par pasākuma laiku un vietu. Kā arī tika izrunātas tēmas, kuras tiks pasniegtas pasākuma laikā. Sanāksmes dalībnieki pieņēma lēmumu, ka pasākuma tēmas prezentēs četri pedagogi. Katrs no pedagogiem, savā uzstāšanās laikā, runās par attiecīgo integrācijas jautājumu, nezaudējot saskari ar savu darba specifiku skolā. Turpinājumā tiks atspoguļotas pārējās tēmas, ko katrs no pedagogiem izrunāja pasākuma laikā.

Pasākuma sākumā, kad sāka ierasties apmeklētāji, visiem bija izdotas anketas, lai pasākuma beigās skolēni un vecāki aizpildītu un atstātu aizpildītas anketas speciālajā kastē. Pielikumā var iepazīties ar anketu jautājumiem (sk.7.pielikumu).

Tika informēti 9.,10.,11. un 12. klašu skolēni un viņu vecāki. Skolēnu kopīgais skaits ir 86. Pasākumā ieradās 154 cilvēki, no kuriem 79 skolēni un 75 vecāki. Aktu zāle bija aprīkota ar nepieciešamajām sēdvietām. Pasākums bija labi apgaismots un pasākuma laikā darbojās projektors, ar kura palīdzību pasākuma apmeklētāji varēja sekot līdzi vadītāju prezentācijām. Kopumā pasākums aizņēma vienu stundu un divdesmit minūtes. Darba autore un/vai pasākuma

vadītāja sekoja līdz tam, lai pasākums tiktu realizēts atbilstoši pasākuma plānam/protokolam. Ne visi skolēni un vecāki ieradās laicīgi, tomēr lielākā daļa apmeklētāju ieradās laicīgi, līdz ar to pasākums sākas pēc noteiktā laika.

Darba autore iesāka pasākumu ar iepazīstināšanu ar sevi un citiem pedagogiem, kuri uzstājās pasākumā. Neskatoties uz to, ka skolēni pazīst darba autori, kā sociālā pedagoga praktikanti un skolēnu vecāki bija jau piedalījušies pētījumā, kurā laikā iepazinās ar darba autori, bet, tomēr iepazīšanas mirklis ir svarīgs. Pirmkārt, iepazīšanās laikā veidojas atgriezeniskā saite, starp vadītāju un pasākuma apmeklētājiem. Otrkārt, viegls pasākuma sākums, veicina labvēlīgu un draudzīgu atmosfēru, kas palīdz labāk uztvert pasākuma domu.

Iepazīstinot ar pasākuma vadītājiem un pasākuma tematu, ‘Skolēnu integrācijas process’, darba autore iepazīstināja skolēnus un vecākus ar problēmas specifiku un problēmas risināšanas uzdevumiem, kuri tika izvirzīti pētot šo jautājumu skolā. Popularizēt integrācijas sfēru ir svarīgi, jo tā ir skolēnu nākotne un par to vajag aizdomāties jau tagad. Darba autore iepazīstināja skatītājus ar rezultātiem, kurus ieguva veicot anketēšanu- skolēnu vecākiem un skolēnu pārrunu rezultātiem. Izanalizējot pētījuma rezultātus, tika nolemts, ka tiks organizēts pasākums, kurā tiks atspoguļotas problēmas risināšanas metodes un atspoguļots ieskats par skolēna iespējam integrēties sabiedrībā, un kā vecākiem palīdzēt bērnam integrēties. Kopumā darba autore runa aizņēma desmit minūtes.

Kad darba autore uzsvēra par vecāku palīdzību bērnam integrācijas procesā, uzstāšanos uzsāka skolas sociālais pedagogs.

Uzsākot savu uzstāšanos, sociālais pedagogs uzsvēra, ka ģimene ir institūcija, kura var veiksmīgi palīdzēt bērnam integrēties sabiedrībā. Vecāku ietekme ir nozīmīga jo, vecāki visveiksmīgāk, var motivēt bērnu līdzdarboties. Bērnam ir nepieciešams piedalīties skolas un ārpus skolas pasākumos, ieinteresēt par valsts kultūru, tradīcijām, kā arī kopā ar bērnu piedalīties sabiedriskajās aktivitātēs. Tāda kopīga sadarbība veiks ne tikai veiksmīgu integrēšanos sabiedrībā, bet arī saliedēs ģimeni.

Sociālais pedagogs atzīmēja, kā nozīmīgu vecāku uzdevumu kontrolēt sava bērna dienas gaitas. Lielākoties vecāki ir ļoti aizņemti un bērniem ir daudz brīvā laika, kuru viņi pavada nelietderīgi. Nozīmīgi pievērst maksimālu uzmanību tam, kur atrodas bērns, ar ko viņš nodarbojas un ko viņam varētu piedāvāt, lai ieinteresētu. Sociālais pedagogs vecākus mudināja sadarboties un līdzdarboties ar bērnu, skolu un skolas pedagogiem. Vecākiem ir jāveido laba sadarbība ar skolu, klašu audzinātājiem un sociālo pedagogu. Sadarbība ar sociālo pedagogu pēc nepieciešamības, jo daļu vecāku sociālā pedagoga piesaiste dara uzmanīgus. Skola un ģimene veidot kopīgo mehānismu, kurš darbojas bērnu audzināšanā un izglītošanā. Tādā veidā problēmu risināšana būtu veicam vienkāršāk un ātrāk.

Savā uzrunas beigās sociālais pedagogs vēlreiz uzsvēra to, ka vecākiem ir nepieciešams pievērst uzmanību tam, cik lielā mērā bērns ir ieinteresēts izzināt savas valsts kultūru, valsts īpatnības, valodu un tradīcijas, kā arī iesaistās skolas un sabiedriskajā dzīvē.

Skolas sociālā pedagoga uzstāšanās aizņēma desmit minūtes.

Tālāk uzstājās viena no klases audzinātājiem. Klases audzinātāja uzsvēra to cik daudz ir iespēju un cik daudz var izdarīt kopā ar klasesbiedriem. Dažkārt skolēni jūtas nedroši, ieņem pozīciju kā novērotājs, bērniem ir arī izzudusi vēlme uzstāties publiskos pasākumos. Bet piedalīšanās kādā pasākumā kopā ar sev labi zināmiem cilvēkiem, draugiem veido lielāku pārliecību par saviem spēkiem un vairāk ieinteresē sadarboties. Klases audzinātāja pievēra uzmanību komandas darbam. Komandas darbs veido labāku sadarbību un līdzdalību vienam par otru. Darbs komandā dot labākus rezultātus, jo komanda ir stiprāka, nekā viens indivīds. Sadarbojoties ar citiem var vieglāk atrisināt problēmu, ja tāda rodas, veikt uzdevumus, ka arī darbs komandā rāda pozitīvāku atmosfēru darba realizēšanai. Klasesbiedri var vājākajiem palīdzēt sasniegt labākus rezultātus, jo komandā viens ir par visiem, visi par vienu.

Klases audzinātāja uzsvēra, ka skolēniem ir visas iespējas meklēt informāciju par sabiedrībā notiekošajiem projektiem un piedalīties tajos. Klases audzinātāji palīdz un organizē tematiskās klašu stundas par attiecīgām tēmām, pēc nepieciešamības. Audzinātāji ir gatavi palīdzēt un dod padomu katram, kurš ir ieinteresēts līdzdarboties, kuram ir vēlme organizēt vai piedalīties kādā pasākumā, aktivitātē, seminārā un tml.

Bija jūtams, ka skolēni un vecāki ar lielu interesi klausījās, audzinātājas teiktajā. Daži skolēni uzreiz izrādīja iniciatīvu un interesējās par iespējām organizēt dažāda rakstura ekskursijas. Bija redzams, ka izklāstītā audzinātājas tēma iedvesmoja skolēnus sadarbībai.

Audzinātājas runa aizņēma 5-7 minūtes.

Pasākumā turpinājumā uzstājās direktora vietniece audzināšanas darbā. Direktora vietniece atspoguļoja pasākumus, kurus veic skola un citus pasākumu un aktivitātes kuri notiek ārpus skolas. Pati skola rīko pasākumus, koncertus pakārtotus svētku dienām. Skola svin visus valsts svētkus un arī neaizmirst par skolēna etnisko piederību.

Direktora vietniece atspoguļoja, ka skolā darbojas interešu izglītības pulciņi dažādas programmās. Sporta izglītības programma piedāvā skolēniem nodarboties ar futbolu, volejbolu, frisbiju un citiem sporta veidiem. Vizuālas un lietišķas mākslas pulciņš piedāvā: zīmēšanu, mīksto rotaļlietu gatavošanu, zīda apgleznošanu. Skola piedāvā arī piedalīties: mūzikas, teātra deju pulciņos. Ar skolu saistītie pulciņi ir bezmaksas. Katrs no pulciņu dalībniekiem var piedalīties sacensībās un konkursos, kuri norit skolā un ārpus tās. Konkursi un sacensības dot plašu iespēju iesaistīties sabiedriskajā dzīvē, kā arī nodibināt kontaktus, sadarboties, dalīties

pieredzē. Šāda veida sadarbība veicina skolēna integrāciju, pašpārliecību un daudzpusīgi izglīto skolēnu.

Skola piedalās dažādos arī sabiedriskajos projektos un konkursos. Piemēram, tagad skola iesaistās konkursā „Raina un Aspazijas 150 gadu” jubilejā svinēšanā. Bērni piedalījās daiļrunības konkursā un pastiprināti ieguva zināšanas par Raina un Aspazijas daiļradi.

Direktora vietniece uzsvēra uz to, ka skola veic lielu darbu, lai skolēni piedalītos aktivitātes, kādas notiek valstī, lai bērni jūt piederību pie sabiedrības.

Direktora vietnieces uzstāšanās aizņēma desmit minūtes.

Direktora vietniece audzināšanas informēja par pasākumiem, kuri notiek skolā un ārpus skolas.

Lai paplašinātu skolēnu un viņu vecāku redzes loku un informētu par integrācijas iespējam un motivētu sadarbībai integrācijas jautājumā, darba autore sniedza informāciju par starptautiskiem projektiem.

Darba autore ir trīs reizes piedalījies starptautiskajos projektos un bija arī projekta organizatore. Līdz ar to, bija iespēja dalīties ar savām emocijām, zināšanām par piedalīšanos starptautiskajos projektos.

Autore uzsvēra, ka mācoties mazākumtautību skolā, vajadzēja pašai sevi motivēt un ieinteresēt notiekošajā skolas dzīvē un arī sabiedrībā. Pastāstīja, ka ir bijušas problēmas ar valsts valodas zināšanām, kad uzsākusi studijas Latvijas Universitātē, bet, tomēr, atrada sevī spēkus iemācīties runāt un rakstīt, kvalitatīvāk, lai būtu vienā līmenī ar kursabiedriem. Tika ar lielu motivāciju un vēlmi sasniegt labākus rezultātus būt vienā, vai pat augstākā līmenī starp citiem. Autore pastāstīja, ka mācoties universitātē bija iespēja piedalīties starptautiskajā projektā- aizbraukt mācīties uz ārzemēm.

Caur bailēm, problēmām un citām grūtībām svarīgi izdarīt to pirmo soli uz priekšu, lai pavērtos daudz jaunas iespējas savas nākotnes pilnveidošanai.

Darba autore uzsver, ka aizbraucot uz ārzemēm bija svarīgi iepazīstināt ne tikai ar sevi, bet arī ar valsti, kurā esi piedzimis.

Dažus mēnešus vēlāk, turpinot studijas universitātē, darba autorei radās iespēja piedalīties vēl vienā starptautiskajā projektā. Šo piedāvāto iespēju arī izmantoja. Darba autore pastāstīja, ka braucot mācīties uz svešu valsti, ir ne tikai jāiepazīstas ar tās valstu kultūru, tradīcijām, cilvēkiem, valodu, bet arī jāspēj integrēties tajā valstī un sabiedrībā. Ir jāmācās būt lojālam pret tautu, nacionālajām īpatnībām. Ir iespēja pazināt dzīvi citā valstī, pazināt to valsts valodu, kā arī paplašināt angļu valodas zināšanas. Ārzemēs darba autore ieguva lielu pieredzi dzīvojot vienai svešajā valstī, iemācījās risināt dažādas problēmas patstāvīgi, rēķinoties tikai uz saviem spēkiem, pēc kā izaugt morāli.

Kopumā darba autore ir piedalījusies trīs starptautiskajos projektos.

Darba autore pieminēja, ka katrs projekts, semināri, ekskursijas, mācību stundas bija vērtīgas un deva pozitīvu iespaidu, zināšanas un izpratni par dažādām lietām. Dažādi projekti, pasākumi un sabiedriskās aktivitātes personu ne tikai izglīto, bet arī nostiprina individualitāti, iemāca dažādas prasmes.

Ar pozitīvu un motivējošo uzstāšanos bija pabeigta pasākuma pirmā daļa. Pēc tam apmeklētājiem bija dota iespēja arī uzdot jautājumus.

Skolēnus un viņu vecākus vairāk interesēja jautājums, kur tieši ir jāiet mācīties pēc skolas. Pedagogi uzsvēra, lai vecāki un skolēni vairāk izzina katru no programmām, ko piedāvā universitātes un tikai tad izlem, kur labāk studēt. Citi jautājumi bija vairāk saistīti ar starptautiskajiem projektiem. Darba autore informēja par iespējam studēt ārzemēs. Darba autore uzsvēra arī to, ka ja rodas jautājumi skolēni un vecāki var griezties pēc palīdzības pie pedagogiem, viņi palīdzēs un neliegs padomu kādā jautājumā.

Vecāki izteica viedokli, ka bija ļoti labi organizēts pasākums un viss bija saprotams, līdz ar to jautājumu bija maz.

Pēc jautājumiem darba autore pievērsa uzmanību pasākuma izvērtējama anketām. Darba autore izskaidroja, kā aizpildīt anketas, un iztulkoja jautājumu/apgalvojumus krievu valodā, jo lielāka daļa apmeklētāju bija krieviski runājošie. Pasākuma mērķis bija sasniegts- vecāki un skolēni detalizēti iepazīstināti ar integrācijas būtību un skolas iespējām sekmēt skolēnu integrācijas procesu sabiedrībā. Lai izzinātu, cik lielā mērā skolēni un viņu vecāki ir motivēti mērķtiecīgai darbībai - integrēties sabiedrībā - autore analizēja saņemtas anketas pasākuma nobeigumā.

5.7. Skolēnu un viņu vecāku anketēšanas analīze

Analizējot anketu atbildes, darba autore secina, ka ir sasniegts pozitīvs rezultāts.

Rezultāti parādīja, ka skolēni un vecāki, kas pasākumā piedalījās 154 cilvēki, neviens nedeva negatīvu vērtējumu par pasākumu. Tikai daži deva atbildi „dažreiz”. Līdz ar to var secināt, ka skolēni un viņu vecāki ir ieinteresēti integrēties un ir motivēti sadarboties.

Tomēr, ir vecāki, kas uzskata, ka šādi pasākumi nav vajadzīgi, bet tā ir tā daļa vecāku, kuri reti apmeklē vecāku sapulces un nav kontaktu ar skolu. Tādiem vecākiem nav pozitīva priekšstata par tādiem pasākumiem, jo viņi nav tajos ieinteresēti un nav piedalījušies tajos. Bija arī vecāki, kuri negatīvi attiecās pret pašu integrācijas ideju. Līdz ar ko darbs ar tādiem vecākiem var būt sarežģīts.

Darba autore secina, ka skolai ir jāatrod pareizā pieeja ar katru skolēnu un vecāku, to var izdarīt kopīgi sadarbojoties skolas pedagogiem ar sociālo pedagogu, klašu audzinātajiem un administrāciju.

Skolēni un viņu vecāki piekrīt, ka skolēnu integrācija sabiedrībā ir nozīmīga, ir ieinteresēti izzināt valsts kultūru, tradīcijas, ka ir motivēti piedalīties integrācijas procesā un pasākums kopumā ir vērtēts pozitīvi un attieksme pret to ir pozitīva. Daži vecāki atbildējuši, ka ne katrā mīnētajā projektā, par kuriem tika runāts pasākuma laikā, būtu gatavi piedalīties. Katram skolēnu vecākam ir savi resursi un dažādas iespējas. Nav katram dota iespēja piedalīties projektos vai citos pasākumos, piemēram, savu principu vai aizņemtības dēļ. Uz jautājumu "Vai Jūs pievēršat uzmanību tam, kā skola palīdz skolēniem integrēties sabiedrībā", tikai daži vecāki atzīmēja "dažreiz". Tikai ar skolas administrācijas un skolas pedagogu palīdzību var informēt skolēnu vecākus par to, kas notiek skolā, kā skola palīdz bērniem integrēties sabiedrībā.

Analizējot anketas atbildes var teikt, ka mērķis ir realizēts, skolēni un viņu vecāki ir gatavi piedalīties sabiedriskajos projektos un piedalīties skolas pasākumos, vairāk piesaistīties skolas un sabiedriskajā dzīvē, kā arī attieksme pret integrāciju sabiedrībā ir pozitīva

NOBEIGUMS

Ņemot vērā dažādo autoru viedokli un nostādnes politiskajā literatūrā, autore integrāciju definē kā procesu, kas veido vairāku uzdevumu realizēšanu ar mērķi savienot atšķirīgus indivīdus, grupas vienā kopienā, vienā veselumā un tālāk sadarboties kopā, vienā virzībā. Integrācija nav iedomājama bez savas etniskas valodas saglabāšanas un valsts valodas zināšanas. Brolišs definē integrāciju kā daļu (valstu, tautu) savienošanos, sakļaušanos, savstarpēju iekļaušanos citai citā. Savukārt, Poga raksturo integrāciju kā nacionālo procesu pašrealizācijas veidu un katra cilvēka dabisko nepieciešamību saistīties ar ārējo pasauli. Darba autore uzsver, ka definēt integrācijas jēdzienu var dažādi, tomēr integrācijas mērķis pastāv vienīgais: integrācijas mērķis ir veidot kopumu un veselumu, kurā indivīds būs vērtība, nesakātojoties tāda vārda nav varbūt neskatoties uz tā indivīda atšķirībām.

Mūsdienu sabiedrības attīstība ir daudzveidīga un dinamiska. Katram indivīdam ir svarīgi izprast procesu un norises, veidot prasmi analizēt notiekošos procesus sabiedrībā un prast tos ietekmēt integrējoties sabiedrībā. Līdz ar to, mazākumtautību skolām ir jāpievērš uzmanību skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā. Neskatoties uz citu etnisko piederību, skolēnam jābūt pilnvērtīgai personai sabiedrībā, izzinot valsts valodu, vēsturi, tradīcijas un kultūru.

Analizējot teorētisko literatūru par pētāmo problēmu, darba autore secina, ka avoti ir novecojuši un nozīmīgi veikt jaunus pētījumus par mazākumtautības skolas skolēnu integrāciju sabiedrībā.

Analizējot integrācijas procesu Latvijā, var uzvērt, ka liela uzmanība tiek pievērsta minoritāšu valodas aizsardzībai un iespējām valsts valodas apguvei. Bez tam, Latvija garantē mazākumtautībām plašu tiesību apjomu.

Šodien neviens nešaubās, ka skolai ir būtiska nozīme skolēna integrācijas sabiedrībā sekmēšanā. Līdz ar to detalizēti tika izpētītas sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas mazākumtautības skolas skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā

Darba gaitā autore, raksturo sociāla pedagoga un klases audzinātāja sadarbības iespējas, kuras var palīdzēt skolēnam integrēties sabiedrībā. Savstarpējā sadarbībā ir iespējams veikt individuālas sarunas, diskusijas, seminārus ar skolēniem un viņu vecākiem, informējot par skolēnu integrācijas procesu, organizēt pasākumus, aktivitātes, organizēt projektus saistošus ar valsts vēstures, kultūras, tradīciju izzināšanu, organizēt audzinātāja stundas u.t.t.

Tika izveidota sociāla pedagoga un klases audzinātāja sadarbības programma kopīgai darbībai skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanai.

Darba autore veica pētījumu pirms darba programmas izveides. Pētījuma rezultāti atspoguļoja skolēnu mazu informētību par integrācijas procesa būtību un nozīmi, ka arī rezultāti liecina par to, ka skolēni nav motivēti piedalīties skolas un ārpuskolas pasākumos, kas attiecas uz skolēna integrācijas procesa sekmēšanu. Līdz ar to, tika izvirzīti uzdevumi problēmas risināšanai. Darba autore veica izpēti par sociāla pedagoga un klases audzinātāja sadarbības iespēju realizāciju skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā, veica anketēšanu skolēnu vecākiem, lai izzinātu viņu attieksmi pret integrācijas jautājumu un organizēja pārrunas ar skolēniem, lai informētu par integrācijas būtību un nozīmi, ka arī lai motivētu skolēnus piedalīties skolas un ārpuskolas pasākumos. Bez tam, lai redzētu problēmas risināšanas efektivitāti, darba autore, veica otrreizējo anketēšanu skolēniem, kā arī organizēja pasākumus skolēniem kopā ar vecākiem, kas sekmēja vecāku un skolēnu sadarbību un izpratni par integrācijas būtību.

Savukārt pasākumu dažādība skolā un klasēs deva iespēju skolēniem ne tikai pilnveidot valsts valodas prasmes, bet arī veicināja komunikācijas un savstarpējās saskarsmes pilnveidi, mācīja būt tolerantiem pret dažādību sabiedrībā.

Otrreizēja pētījuma analīze parādīja, ka skolēni un viņu vecāki izprot integrācijas būtību un nozīmi, ka viņi ir motivēti piedalīties skolas un sabiedriskajos pasākumos un ir informēti par notikušo skolā, saistībā ar skolēna integrāciju sabiedrībā.

Tai pat reizē ir nepieciešams piezīmēt, ka periods skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā ir ilgstošs process. Autores darbības periods pārāk īss, lai izdarītu būtiskus secinājumus šajā aspektā.

Turpmāk nepieciešams būtu izpētīt kādu darbību skolēni veic paši integrācijas sabiedrībā sekmēšanai.

Ne mazāk nozīmīga problēma izpētei ir pašu skolotāju integrācija mūsdienu sabiedrībā.

Lietderīgi būtu arī pētīt skolotāju kompetences integrācijas procesa sekmēšanā un norisē minoritāšu skolās.

Maz pētīts jautājums ir arī skolu savstarpējā sadarbība Latvijā.

Diplomdarba mērķis - izpētīt sociālā pedagoga un klases audzinātāju sadarbības iespējas mazākumtautības skolas skolēnu integrācijas sekmēšanai sabiedrībā – ir sasniegts un uzdevumi izpildīti.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. **Anspoka, Z.** *Integrēts latviešu valodas mācību saturs un tā metodika sākumskolā*: Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, 1999.g.
2. **Auziņa, I.** *Jaunais skolotājs*. Rakstu krājums. Rīga: IAC, 2006. 121 – 136 lpp.
3. *Ārlietu ministrijas Humanitāro jautājumu nodaļa, 2011*[tiešsaiste]. Rīga: Latvijas Republikas Ārlietu ministrija [atsauce 09.12.2014.]. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/>
4. **Baldiņš, A., Raževa, A.** *Klases audzinātāja darbs skolēnu personības izpētē*. Rīga: Pētergailis, 2001. 74 lpp.
5. **Baldunčiks, J., Pokrotiece, K.** *Svešvārdu vārdnīca*. Rīga: Jumava, 2007. 931 lpp.
6. **Beikers, K.** *Bilingvisma un bilingvālās izglītības pamati*. Rīga: Nordic, 2002. 341 lpp.
7. **Bēnišs, L.** *Bērnu un pusaudžu vecuma sociālā pedagogija Ievads*. Rīga: RAKA, 2002. 144 lpp.
8. **Bierande, R.** *Latvijas sabiedrības saliedēšana - ar vienotu izpratni par vērtībām* [tiešsaiste]. Rīga: Latvijas Vēstneša Portāls [atsauce 09.12.2014.]. Pieejams: <http://www.lvportals.lv/> .
9. **Brolišs, J.** *Nacionālie procesi nacionālā politikā : īsa terminu vārdnīca*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, Nacionālo procesu pētīšanas institūts, 1999. 77 lpp.
10. **Diass, P., Blockley, D. I.** *The Integration of Product and Process Models for Design*. Journal of Design Studies, 1994, N 4, vol. 15, p. 417-432.
11. **Horschelmann, K., Lorraine van Blerk.** *Children, youth and the city*. New York : Abingdon, Oxon, Routledge, 2012. 240 p.
12. **Karklins, R., Vēbers, E.** *Cittautiešu jauniešu integrācija Latvijas sabiedrībā izglītības reformas kontekstā*: Pētījums. LU Filozofijas un Socioloģijas institūts, Rīga, 2004. 65 lpp.
13. **Klāsons, K., Sīmansone, D., Laķe, A.** *Jaunieši Latvijā, 2008-2013.g.:* Aktivitāte, mobilitāte, līdzdalība: Projekts. Izglītības un zinātnes ministrija, Rīga, 2013.
14. *Likumprojekts par vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību* [tiešsaiste]. Latvijas Republikas Saeima [atsauce 12.12.2014.]. Pieejams: http://helios-web.saeima.lv/bi8/lasa?dd=LP1225_0#d .
15. *NIC (Nacionālais Integrācijas Centrs)* [tiešsaiste]. Rīga: NIC 2013 - [atsauce 06.12.2014.]. Pieejams: <http://www.integration.lv/>.

16. **Pļaviņa, V. Berezovka, J.** *Uzzini par mazākumtautību skolām Latvijā*. Rīga: SIA Izdevniecība IKK, 2009. 160 lpp.
17. *Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programma 2012.–2017.gadam*. Rīgas domes lēmums Nr.5252, 25.09.2012, Rīga: Domes Brošūra [atsauce 03.12.2014.]. Pieejams: http://www.iksd.riga.lv/upload_file/IKSD_pievienotie/2012_11/riga%20dimd/DomesBros_hura.pdf.
18. *Sabiedrības integrācija Latvijā* [tiešsaiste]. Rīga: Latvijas Republikas Ārlietu ministrija [atsauce 09.12.2014.]. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/>
19. *Sabiedrības integrācijas fonda likums*. MK noteikumi Nr. 374, 29.05.2012, Rīga: Ministru kabinets [atsauce 06.12.2014.]. Pieejams: <http://www.likumi.lv>.
20. **Skujiņa, V., Veisbergs, A., Timuška, A.** *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Madonas poligrāfists, 2007. 623 lpp.
21. **Špona, A., Čamane, I.** *Audzināšana Pašaudzināšana*. Rīga : RaKa, 2009. 260 lpp.
22. **Tajfel, H., Turner, J. C.** *An integrative theory of intergroup conflict*. Monterey, CA: Brooks/Cole, 2001. 122 p.
23. **Vēbers, E., Aizsila, A.** *Desmit jautājumi par sabiedrības integrāciju Latvijā*. Rīga: A/S Izglītība, 2001. 30 lpp.
24. **Голубева, Г. А., Дмитриев, А. В.** *Социология: учебное пособие*. Москва: Гардарики, 2004. 57 стр.
25. **Грицанов, В. Л., Абушенко, Г. М., Евелькин, Г. Н., Соколова, О. В., Терещенко, В. А.** *Социология: Энциклопедия*. Минск: Интерпрессервис; Книжный Дом, 2003. 1312 стр.
26. *SIVA (Sociālās Integrācijas Valsts Aģentūra)* [tiešsaiste]. Rīga: SIVA 2006-2012 - [atsauce 03.12.2014.]. Pieejams: <http://www.siva.gov.lv/par-agenturu.html>.
27. **Степанов, Е. Н.** *Классный руководитель: современная модель воспитательной деятельности: Учеб.-метод. пособие*. Москва: Педагогический поиск, 2007. 160 стр.

PIELIKUMI

Anketēšanas mērķis ir analizējot Jūsu atbildes uz dotajiem jautājumiem uzzināt kāda ir attieksme un Jūsu viedoklis par sociāla pedagoga un klases audzinātāja sadarbību skolēnu integrācijas sekmēšanai.

Jums tiek doti jautājumi ar atvērtu atbildi, kas veicina plašu ieskatu par anketējamo viedokli un attieksmi pret doto tēmu. Jūsu atvērtas atbildes veicinās kvalitatīvāku anketēšanas analīzi.

1. Cik bieži Jums notiek sadarbība ar sociālo pedagogu un kādos jautājumos tā sadarbība ir vajadzīga? _____

2. Kādos virzienos notiek sadarbība?

3. Cik lielā mērā ir svarīga sadarbība ar sociālo pedagogu un ko tā dod?

4. Vai bieži Jūs lūdzat palīdzību no citām institūcijā, skolas administrācijas, vecākiem, u.c.? Pamatojiet atbildi.

5. Kāda ir vecāku attieksme pret to, ja Jūs problēmas risināšanā iesaista sociālo pedagogu?

6. Vai tiek organizēti informatīvie pasākumi sadarbībā ar sociālo pedagogu skolēniem integrācijas sabiedrībā sekmēšanai jautājumos?

7. Ar kādam metodēm Jūs sekmējiet skolēnu integrāciju sabiedrībā?

8. Kā Jūsu skolēni reaģē uz pasākumiem un kādas jūtas viņiem izraisa pasākumi?

9. Kā Jūs vērtējiet to, ka skolā tiek organizēti pasākumi saistīti ar skolēna integrēšanu sabiedrībā?

10. Vai ir nozīmīgi pievērst uzmanību skolēnu integrācijai sabiedrībā? Pamatojiet savu atbildi.

Paldies par Jūsu atsaucību.

Cien. vecāki.

Šī ir anonīma aptauja, kuras mērķis ir uzzināt, kāda ir vecāku attieksme pret bērna integrāciju sabiedrībā.

Anketa neaizņems daudz laika, to pildīt viegli un nozīmīgi. Jums vajag izteikt savu viedokli par 20 apgalvojumiem. Attieksme, kurā Jums ir aktuāla, atzīme ar ‘‘X’’ attiecīgā lauciņā. Rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā, lai izvērtētu sadarbību un to pilnveidotu. Ar aptaujas rezultātiem tiksiet iepazīstināti.

N. p.k.	Apgalvojums	Nekad	Reti	Dažreiz	Bieži
1.	Mēs sekojam līdzi tam, cik labi mūsu bērns izzina valsts kultūru				
2.	Es interesējos par valsts notikumiem				
3.	Es pievēršu uzmanību tam, cik lielā mērā skola palīdz integrēties bērnam sabiedrībā				
4.	Mans bērns piedalās dažādos sabiedriskajos pasākumos				
5.	Mēs svinam valsts svētkus un piedalāmies svētku pasākumos				
6.	Es palīdzu bērnam, lai mans bērns justies pilnvērtīgi sabiedrībā				
7.	Ir jūtams, ka pedagogi lielo uzmanību audzēkņu integrācijas tēmai				
8.	Ģimenē mēs sekojam līdzi tam, kas notiek sabiedrībā				
9.	Es esmu ieinteresēts palīdzēt bērnam izzināt valsts vēsturi				
10.	Bērns labprāt runā latviešu valodā un labi pārziņ to				
11.	Es runāju ar bērnu par valsts valodas zināšanas svarīgumu				
12.	Esmu pārliecināts, ka integrācijas jautājums ir ļoti nozīmīga tēma mūsu skolā				
13.	Manam bērnam ir daudz paziņu, kas runā latviešu valodā				
14.	Skolotāji runājuši par bērna integrācijas jautājumiem				
15.	Ģimene ir tas kopums, kurš var palīdzēt bērnam integrēties sabiedrībā				
16.	Es motivēju bērnu izzināt par savu valsti				
17.	Skola daudz organizē sabiedriskos pasākumus				
18.	Bērns interesējas par valsts tradīcijām				
19.	Sociālais pedagogs sadarbība ar klases audzinātāju palīdz skolēniem integrēties sabiedrībā				
20.	Mājās mēs runājam bilingvāli				

Paldies par atsaucību!

Pārrunu protokols

Datums:	31.03.15.
Vieta:	Rīgas 46.vsk., 302. telpa
Laiks:	10:20-11:00
Pārrunu vadītājs:	Anastasija Gapejeva
Cilvēku statuss:	Skolas audzēkņi 9a.,b.
Cilvēku skaits:	21
Pārrunu tēma:	Integrācijas process
Mērķis:	Jāizskaidro, kas ir integrācija un cik tā ir svarīga
Norise:	Iepazīšanās – viegla – fiziska – aktivitāte – pārruna – jautājumi
Uzdevumi:	Analizēt audzēkņu reakciju par integrācijas jautājumu, viņu viedokļus par to. Motivēt darbībai un izveidot jaunus mērķus viņu integrācijas sekmēšanai
Riski:	Skolēnus var neieinteresēt tēma, var nesekot līdzīdri vadītāja domai un var negatīvi uz pārrunām kopumā
Kopsavilkums:	Pārruna ierosina audzēkņus aizdomāties par attiecīgo tēmu, motivēt līdzdarboties, izteikt savas domas. Motivēt audzēkņus iesaistīties un piedalīties pasākumos, pat integrācijas sekmēšanas procesu

Oficiāla piekrišana intervijai.

Es piekrītu brīvprātīgi piedalīties šajā intervijā, kuras mērķis ir izprast kādas darbības sociālais pedagogs veic kopā ar klases audzinātāju un viņu viedokli par skolēna integrācijas sekmēšanu sabiedrībā. Informācija, kuru es sniegšu, tiks izmantota, lai izpētītu un analizētu sociāla pedagoga sadarbības līmeni ar klases audzinātāju skolēnu integrācijas sekmēšanā.

Es saprotu, ka intervijā ir ietverti jautājumi, kas saistīti ar manu pārlicību, izvēli, personīgo attieksmi un darba stilu. Intervija aizņems 20-30 minūtes un tā tiks pierakstīta. Es drīkstu atteikties atbildēt uz jebkuru no jautājumiem un/ vai pārtraukt interviju jebkurā brīdī, bez iepriekšējas brīdināšanas. Ja man radīsies jautājumi vai bažas par pētījumu, vai manu līdzdalību tajā, intervētājs man sniegs atbildes uz tiem.

Es piekrītu, ka šī intervija var tikt izmantota zinātniskos pētījumos un uz tiem balstītās publikācijās. Es piekrītu, ka intervijas teksts man tiks parādīts un man būs iespēja to pārlasīt. Es drīkstu no teksta izņemt jebkuru fragmentu, kuru es nevēlos, ka izmanto pētījumā.

Es piekrītu, ka pētījumā intervija tiek saistīta ar manu vārdu.

Paraksts

Datums 24.03.15.

Sociāla pedagoga intervijas jautājumi:

1. Cik bieži Jums notiek sadarbība ar klases audzinātājiem un kādos jautājumos sadarbība ir vajadzīga?
2. Kādos virzienos notiek sadarbība?
3. Cik lielā mērā ir svarīga sadarbība ar klases audzinātāju un ko tā dod?
4. Vai bieži Jūs lūdzat palīdzību no citām institūcijām, skolas administrācijas, vecākiem, u.c.?
5. Kāda ir vecāku attieksme pret to, ja klases audzinātājs problēmas risināšanā iesaista sociālo pedagogu?
6. Vai tiek organizēti informatīvie pasākumi sadarbībā ar klases audzinātāju skolēnu integrācijas sabiedrībā sekmēšanai jautājumos?
7. Kā Jūs sekmējiet skolēnu integrāciju sabiedrībā?
8. Kā skolēni reaģē uz pasākumiem un kādas jūtas viņiem izraisa pasākumi?
9. Kā Jūs vērtējat to, ka skolā tiek organizēti pasākumi saistīti ar skolēna integrēšanu sabiedrībā?
10. Vai ir nozīmīgi pievērst uzmanību skolēnu integrācijai sabiedrībā?

Pasākuma protokols

Datums:	28.04.15.
Vieta:	Rīgas 46.vsk., aktu zāle
Laiks:	18:00-19:00
Pārrunu vadītājs:	Sociāla ped. prakticante, skolas sociālais pedagogs, divi klases audzinātāji
Mērķauditorija:	Skolas audzēkņi un viņu vecāki
Cilvēku skaits:	154
Pārrunu tēma:	Skolēnu integrācijas process
Mērķis:	Informēt skolēnus un viņu vecākus par integrācijas nozīmi un iespējām integrēties sabiedrībā
Norise:	Iepazīšanās – tēmu prezentēšana – pārrunas – jautājumi – anketu aizpildīšana
Uzdevumi:	Analizēt audzēkņu un viņu vecāku reakciju uz integrācijas jautājumu, informēt par integrācijas būtību un nozīmi, par sabiedriskajiem projektiem un citām iespējām integrēties sabiedrībā, motivēšana, anketu aizpildīšana
Riski:	Slikta pasākuma apmeklēšana, negatīva attieksme pret pasākuma tēmām
Kopsavilkums:	Pasākums motivē skolēnus un viņu vecākus interesēties par attiecīgo tēmu un piedalīties citos pasākumos saistošus ar integrācijas bāzi un citos sabiedriskajos projektos, ka arī iegūt labu, pozitīvu attieksmi pret integrācijas jautājumu.

Anketa skolēniem un viņu vecākiem

Šī ir anonīma anketa, kuras mērķis ir uzzināt Jūsu attieksmi pret integrāciju sabiedrībā. Atzīmējiet ar "v" sev vēlamo atbildes variantu.

Skolēns / Vecāks

Nr.	Jautājums	Jā	Dažreiz	Nē
1.	Vai integrācija sabiedrībā ir nozīmīga?			
2.	Vai Jums ir vēlēšanas piedalīties piedāvātajos projektos?			
3.	Jūsu attieksme pret pasākumu ir pozitīva?			
4.	Vai Jūs pievēršat uzmanību tam, kā skola palīdz integrēties sabiedrībā?			
5.	Pasākums bija labi organizēts un novadīts?			
6.	Jūs esat motivēti piedalīties integrācijas procesā?			
7.	Vai Jūs esat ieinteresēti uzzināt valsts vēsturi, valodu, tradīcijas, kultūru, utt.?			

Paldies par atsaucību!

Sveiki, jaunieši!

Šī ir anonīma anketa, kuras mērķis ir uzzināt tavu attieksmi pret integrāciju sabiedrībā.
Atzīmē ar "v" sev vēlamo atbildes variantu.

Nr.	Jautājums	Jā	Dažreiz	Nē
1.	Vai integrācija sabiedrībā ir nozīmīga?			
2.	Vai Jums ir vēlēšanas piedalīties projektos?			
3.	Jūsu attieksme pret pasākumu ir pozitīva?			
4.	Vai Jūs pievēršat uzmanību tam, kā skola palīdz integrēties sabiedrībā?			
5.	Vai pasākumi skolā tiek labi organizēti un novadīti?			
6.	Vai Jūs vēlaties piedalīties valsts svētkos?			
7.	Vai tu esi ieinteresēts izzināt valsts vēsturi, valodu, tradīcijas, kultūru, utt.?			

Paldies par atsaucību 😊

Diplomdarbs „Sociāla pedagoga un klases audzinātāja sadarbība mazākumtautības skolas skolēna integrācijas sekmēšanai sabiedrībā” izstrādāts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: _____Anastasija Gapejeva

(*paraksts*)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: profesore Dr. paed. Ilze Ivanova _____ .____.2015.

(*paraksts*)

Recenzents: Dr.paed. Gunta Kraģe

Darbs iesniegts LU PPMF Skolotāju izglītības nodaļā _____ .____.201____.

Dekāna pilnvarotā persona: studiju metodiķe Inese Ranka, _____

(*paraksts*)

Darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas sēdē

____. ____ .201____. protokola nr. _____, vērtējums: _____

Komisijas sekretārs: Gunta Treimane _____

(*paraksts*)